

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЩА

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 14 (1847)

П'ятниця, 3 квітня 2015 р.

Видався з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

НАРОД ПРОСИВ: «НЕ ВБИВАЙТЕ ATR!»

АЛЕ НАРОД ТУТ НЕ ЧУЮТЬ...

У ніч з 31 березня на 1 квітня перший кримськотатарський телеканал «ATR», дитячий телеканал «Lale», радіостанції «Майдан» і «Лідер» припинили своє мовлення. Відбулось це з тієї причини, що Роскомнагляд досі так і не зареєстрував усі вищезазначені ЗМІ, — незважаючи на численні звернення до російської влади, підтримку в усьому світі й багатоденний телемарафон під назвою «Не вбивайте «ATR»!». Незважаючи на труднощі, керівництво медіахолдингу шукає різні можливості для подальшої роботи в умовах, що склалися. В останній день мовлення на каналі провели день відкритих дверей. За подіями спостерігав кореспондент видання «Крим.Реалії».

Зранку на території каналу «ATR» у Сімферополі почали збиратися глядачі: діти, дорослі, люди похилого віку... В руках деякі відвідувачі тримали крим-

ськотатарські прапори і пропори з логотипом «ATR». Незважаючи на негоду, до 14 години сюди прийшло більше двохсот людей, які хотіли підтримати у

важку хвилину єдиний у світі кримськотатарський телеканал. Не обійшлося і без співробітників правоохоронних органів. Вони прийшли, щоб попередити керівництво «ATR», що проведення акцій протесту на підтримку каналу буде розцінене як адміністративне правопорушення.

Одна з присутніх — пенсіонерка Ніяра-ханум, у минулому — вчитель російської мови. За словами жінки, її складно уявити, що вже завтра, 1 квітня, вона не зможе дивитися улюблений телеканал. «Я не хочу допускати думки, що «ATR» не стане — просто не вкладається в голові, — каже вона в бесіді з нами. — Це настільки наше, рідне, те, про що ми мріяли

ATR **Л**
до конца вещания осталось:
0 дней 00:00:00

весь час, про що ми мріяли, живчи в Середній Азії».

Ніяра-ханум зізнається, що в Узбекистані, коли вона вчилася в школі, у кримськотатарських дітей не було можливості вивчати рідну мову. «Тепер, коли це стосується моїх дітей і онуків, ситуація повторюється: кримськотатарський дитячий канал «Lale», який давав змогу вивчати рідну мову, закривають, те саме стосується «ATR» і «Майдан». Як це можна зрозуміти? Це алогічно! Такої ж думки дотримуються мої знайомі, приятелі, сусіди інших національностей», — додає вона.

На завершення нашої бесіди Ніяра-ханум бажає всім розсудливості й толерантності. «Часи минають, ми маємо цивілізовано вирішувати всі питання. Я всіх закликаю до цього. Треба вести діалог і конструктивну політику», — підсумовує співрозмовниця.

Поряд з нею стоїть дівчина, на якій вигляд 17-18 років, на її очах слози. Вона не бажає вірити в те, що з 1 квітня телеканали «ATR», «Lale», радіостанції «Майдан» і «Лідер» припинять своє мовлення.

(Продовження на 4-й стор.)

«ПРОСТО ХОЧУТЬ ЗРОБИТИ РУЧНИМ...»

У телемарафоні на підтримку телеканалу «ATR» взяв також участь Петро Вольвач — заслужений діяч науки та техніки АР Крим, академік Української академії екологічних наук, голова Кримської філії Наукового товариства ім. Шевченка.

За словами Петра Вольвача, телеканал «ATR» є одним з найбільших досягнень кримськотатарського народу після його повернення на історичну батьківщину. «Цей канал сприяє поверненню історичної пам'яті та відродженню кримськотатарського народу. Для нас це — інформаційне поле. Для мене дуже цінним є те, що за останній рік лише на «ATR» можна було побачити українські телепрограми, які збереглися. Це дуже важливо, бо сьогодні практично україномовних телевізій нема, тому це для мене джерело отримання інформації рідною мовою», — зазначив учений.

«Величезне значення канал має для підготовки молодого покоління через спілкування: молодь вивчає мову, історію свого народу, Крим. Є просто чудові історичні передачі Олекси Гайворонського, Гульнари Бекірової. Для дітей є дитячі казки, те, що їх повертає до витоків, до рідної мови, і практично не дозволяє зникнути кримськотатарському народові як національній одиниці. Це — джерело міжнародного спілкування. Мені б хотілося, щоб на цьому каналі йшло вивчення мови, що сприяло б міжнародній злагоді. Якщо не буде «ATR», — це практично величезна втрата не лише для кримських татар, а й для всіх мешканців Криму: зникне об'єктивна, виважена інформація, яку ми отримуємо через цей канал», — додав Петро Вольвач.

Також Петро Васильович згадав, що брав участь у різних передачах телеканалу «ATR»: «Нешодівно ми робили передачу про Левка Платоновича Симиренка. Багато телеканалів проігнорували цю значущу дату — 160 років від дня народження людини, яка фактично зробила кримське садівництво, прославила Крим. Ваш канал дав матеріал, радіо «Майдан» говорило про це. Тому я його дуже ціную, і вважаю, що цей телеканал треба зберегти».

На думку вченого, наступ на телеканал ведеться через те, що хтось хоче зробити його ручним: ««ATR» фактично виконує роботу держави із заповнення певних культурних ніш, а вона замість допомоги чинить на нього тиск»...

«ПРОТИДІЯТИ МАРАЗМУ»

КРИМСЬКІ АКТИВІСТИ В СУДАХ ОБСТОЮЮТЬ ПРАВО НА УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР

Кримські активісти, які вийшли з українською символікою на акцію з нагоди 201-ї річниці з дня народження Тараса Шевченка, знову отримали покарання за свою позицію. Залізничний райсуд Сімферополя визнав винним учасника акції Куртсейта Абдуллаєва в порушенні регламенту проведення публічного заходу, оскільки він розгорнув прапор України. Сам Абдуллаєв з таким рішенням не згоден і має намір оскаржити його в апеляційному порядку.

Як повідомляли «Крим.Реалії», перше засідання у справі активіста кримськотатарського національного руху, колишнього члена Ревізійної комісії Курултаю Куртсейта Абдуллаєва відбулося в п'ятницю, 27 березня. Тоді головуючий Василь Злотников задовільнив клопотання активіста, який попросив пере-

нести засідання, щоб ознайомитися з матеріалами справи, а також зауважити адвоката.

У понеділок, 30 березня, засідання, на якому могли бути присутніми усі бажаючі, продовжилось.

В ході процесу Абдуллаєв розповів про події, які відбувалися в день проведення акції. «9 березня в день народження великого Кобзаря я вирішив відвідати захід у парку Гагаріна, про що було повідомлено в Інтернеті. Дорогою йшла раніше незнайома мені жінка, вона поспішала, у неї в руці був згорток.

Жінка зрозуміла, що я — кримський татарин, запитала: чи я на

акцію? Я відповів, що так. Вона попросила передати прапор, адже сама не може бути присутньою», — розповів Абдуллаєв.

За його словами, коли він прийшов на захід, то побачив, що

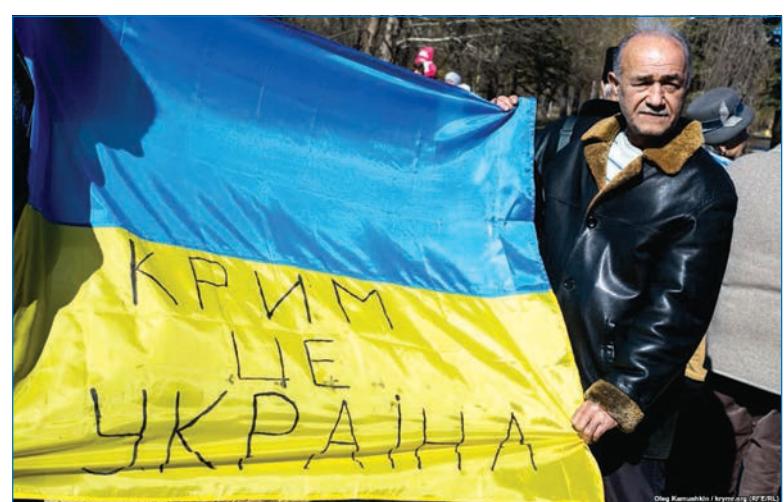
учасники розгорнули кримськотатарський прапор. «Тоді я розгорнув український прапор (з написом українською мовою «Крим — це Україна»).

— прим. ред.) і стояв з ним. Під час заходу ні співробітники поліції, ні працівники ФСБ не попередили мене, що це — екстремістські дії», — підкреслив екс-член Ревізійної комісії Курултаю.

Через два тижні, як розповів Абдуллаєв, його викликали в Кіївський райвідділ МВС, де йому повідомили про адміністративне правопорушення під час проведення акції 9 березня в парку Гагаріна в Сімферополі.

На запитання судді, чи знав обвинувачений про напис «Крим — це Україна», який був присутній на прапорі, Абдуллаєв дав негативну відповідь. Він також повідомив, що свою провину не визнає.

Адвокат Джеміль Темішев вважає складений силовиками щодо його підзахисного протокол про адміністративне правопорушення «абсурдом». «Цілком очевидно, що якщо проводиться

захід, присвячений дню народження видатного діяча цієї (української — прим. ред.) держави, це не може розінніватися як порушення. Звичування жодними об'єктивними доказами не підтверджено. Метою протоколу є зачищення простору від проукраїнських громадян», — зазначив під час засідання Темішев.

У висновку адвокат додав, що його підзахисний невинний і підстав для притягнення до адміністративності немає.

(Продовження на 5-й стор.)

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:

Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою пра-
во скорочувати публі-
кації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
бул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua

Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журнальне
видавництво»

03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com

Розповсюдження,
передплата, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050) 310-56-63

ГЕНПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ ОГОЛОШУЄ В РОЗШУК 76 КОЛИШНІХ ДЕПУТАТІВ ВЕРХОВНОЇ РАДИ КРИМУ

Слідчий Генеральної прокуратури України оголосив у розшук, а суд дав дозвіл на затримання 76 колишніх депутатів Верховної ради Криму, яких підозрюють у державній зраді, повідомили в Генпрокуратурі України.

Як ідеється в повідомленні, управління з питань представництва інтересів громадянині або державі в суді, протидії злочинності та корупції на тимчасово окупованій території півострова Крим Генеральної прокуратури України проводить досудове розслідування у кримінальному провадженні стосовно колишніх депутатів Верховної ради Криму за вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 111 Кримінального кодексу України (державна зрада).

16 березня Генпрокуратура України повідомляла, що Печерський районний суд Києва підтримав клопотання слідчих і наклав арешт на нерухоме і рухоме майно колишніх депутатів Верховної ради Автономної Республіки Крим.

За повідомленням Генпрокуратури України, внаслідок дій згаданих осіб, які надали допомогу в окупації Криму

Росією, було створено нелегітимне державне утворення «Республіка Крим», яке не-законно увійшло до складу Росії, і, таким чином, унаслідок цього частину території України було окуповано.

* * *

Найближчим часом ще 400 осіб із Криму, переважно чиновники, які сприяли анексії півострова, будуть оголошені в розшук українськими правоохоронцями.

Про це народний депутат України, голова експертної комісії з питань тимчасово окупованих територій Міністерства юстиції України Георгій Логвинський заявив на міжнародній конференції з дотримання прав людини в Криму, яка проходила у Києві, повідомляє кореспондент «Крим.Реалії».

«Це — особи вищого органу влади. Я не можу повідомляти про кого йдеється, оскільки ми зараз збираємо інформацію про їхнє майно на території України для того, щоб не виникла така ситуація, як у нас виникала, коли прямо перед тим, як заарештували майно, його починають розпродавати», — сказав він. «Я вам гарантую, що докладу всіх зусиль і ми доведемо справи до кінця, і покажому буде вирок», — зазивав народний депутат.

ПРО НЕЗМІННІСТЬ РЕЗОЛЮЦІЇ ООН ЩОДО ТЕРІТОРІАЛЬНОЇ ЦЛІСНОСТІ УКРАЇНИ

Рівно рік тому, 27 березня 2014 року, Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюцію про підтримку територіальної цлісності України. Засідання Генасамблей ООН скликали спеціально для розгляду питання збройної окупації Росією території України, а саме півострова Крим.

Авторами документа стали Україна, Німеччина, Канада, Литва, Польща та Коста-Ріка. Згодом до співавторства резолюції долучилися й інші цивілізовані країни світу.

Резолюцію Генеральної Асамблей ООН щодо територіальної цлісності України підтримали 100 країн світу, проти виступили 11 на чолі з країною-окупантом — Російською Федерацією.

В тексті документа кілька пунктів резолюції визнають територіальну цлісність України

«міжнародно визнаних кордонах».

На 27 березня 2015 року жодна міжнародна інституція не визнає анексію Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, тому термін «міжнародно визнані кордони» трактується, що Крим є виключно територією України.

Резолюція Генеральної Асамблей ООН заявляє про невизнання так званого «кримського референдуму» та «закликає всі держави, міжнародні організації та спеціалізовані установи не визнавати жодних змін статусу Автономної Республіки Крим та міста Севастополя на підставі вищезазначеного «референдуму» та утіматися від будь-яких дій або поведінки, які можуть бути інтерпретовані як визнання будь-якої зміни статусу».

www.ppu.gov.ua

НАТО ВВАЖАЄ КРИМ ЧАСТИНОЮ УКРАЇНИ

Генеральний секретар НАТО Йенс Столтенберг в інтерв'ю журналу Maclean's сказав, що Крим був незаконно анексований. Про це повідомляє Gazeta.Ru.

«НАТО надає значну політичну і практичну підтримку для України. Сильна політична підтримка для України означає, що ми захищаемо її суверенітет і територіальну цлісність, і ми хочемо висловити тверде переконання, що Крим був незаконно анексований. Це — не частина Росії, це — частина України. Ми не визнаємо незаконну й нелегітимну анексію Криму», — заявив Столтенберг.

БРИТАНСЬКИЙ ЛОРД:

ЩО З ТОГО, ЩО МІЙ ПРАПРАДІ ВОЮВАВ У КРИМУ?

Член британської Палати лордів лорд Хілтон вважає анексію Криму незаконною, незважаючи на тривалий історичний зв'язок півострова з Росією. Про це він розповів в інтерв'ю Радіо «Свобода».

«Я погоджуєсь з нашим міністром закордонних справ, що це взятоя Криму є порушенням міжнародних норм. Це є порушенням Будапештського меморандуму і тому це неприйнятно», — заявив лорд. На його думку, дуже тривалий історичний зв'язок Росії з Кримом не викликає сумнівів, але не є приводом для військового вторгнення. «Це не дає Росії права

діяти щодо Криму так, як вона вчинила. Ну, і що з того, наприклад, що мій пра-прадід воював під час Кримської війни у XIX столітті проти царської армії? Сьогодні також багато говорять, що має бути з Севастополем як військово-морською базою. Але всі ці історичні моменти не можуть приховати факт незаконних дій російської держави», — вважає Хілтон.

Він підкреслив неприйнятість захоплення півострова військовою силою. «Якби Росія відчувала, що має серйозне право на Крим, вона мала би вести переговори щодо Криму з Україною, а не забирати Крим, посилаючись на «референдум». Адже цей «референдум» був організований за дуже короткий проміжок часу. І люди в Криму не мали можливості проводити політичну кампанію, агітацію, відкрито обговорювати і не могли жодним чином нормально підготуватися до референдуму», — сказав британський лорд.

ПАНІ СОБЧАК, БЕРІТЬ ПРИКЛАД З ЛОРДА...

Відома російська журналістка та громадська діячка Світлана Собчак каже, що на місці президента Росії, можливо, також забрала б Крим в Україні, але зробила б це у цивільзованих способів. Про це вона заявила в інтерв'ю польському виданню Newsweek.

«Для мене, як для більшості підлітків у радянські часи, Крим — це позитивні емоції: канікули, перше хочання тощо. Якби я була президентом, то, можливо,

сама теж наважилася б на приєднання Криму (до Росії — ред.), — сказала Собчак.

Утім, вона наголосила, що робила б це в іншій спосіб: вкладаючи інвестиції, пропонуючи привабливу модель розвитку Криму, але без «зелених чоловічків», агресії й вивішування російських прапорів. На думку журналістки, Крим уже не повернеться до складу України, і розмови на цю тему «не мають сенсу». «Єдине, що ми могли б зразом зробити, — це провести новий чесний референдум для його жителів», — вважає Собчак.

Оцінюючи поведінку Путіна, вона підкреслила, що віла його «абсолютно розбестила», оскільки він дуже легко все отримав. За її словами, Путін піднявся на верхівку завдяки людям, які хотіли мати в Росії авторитарну владу, але він їх усіх перехитрив і використав, не дозволивши керувати собою.

«Після 15-ти років перебування при владі він переконався, що все, чого він тільки забажає, є можливим. Він вірить, що може управляти будь-якою людиною і суспільством, і не лише російським. Він почувається як Бог — і в цьому небезпека», — наголосила вона.

З потоку життя

У КРИМУ — БЛОКПОСТИ Й ОБШУКИ

У селі Журавки Кіровського району окупованого Криму зранку поліція встановила блокпости, на яких перевіряють машини з кримськотатарською символікою. Про це повідомляє «Крим.Реалії» з посиланням на активіста кримськотатарського руху, голову Центрвіборчому Курултаю Заїра Смеляєва.

«Мені сказали, що це проводяться навчання. Ясна річ, що зараз вагають ворог — кримські татари і до них особлива увага і ставлення зараз у Криму. Машини перевіряють всі — і ті, що в'їжджають, і ті, що виїжджають, але особливу увагу приділяють тим, де є кримськотатарська символіка», — сказав він. Як він написав пізніше на своїй сторінці в Facebook, поліцейські перевіряють «умови зберігання вогнепальної зброї» в селі, а також «шукають викрадений мотоцикл».

«Найцікавіше, що одночасно з цим шукають викрадений мотоцикл, у будинках, у шафах, комодах і комп'ютерах з мобільними телефонами, які видають без санкції та будь-яких документів. Загалом, чергова акція залякування кримських татар», — написав Смеляєв.

Інформагентство QHA з посиланням на місцевого жителя повідомило, що поліцейські називають різним людям різні причини обшуків. Хтось із силовиків каже, що шукає заборонену літературу, а хтось — зброю. За іншими версіями на даний момент на території Журавок проводяться навчання. Як зазначив місцевий житель, люди бояться виходити з будинків, оскільки вулицями ходять озброєні люди. «Я переживаю за свою дитину, яка зараз у школі. Повертаючись додому, вона може злякатися цієї «вистави», — розповів він.

ДЕЛЕГАТА КУРУЛТАЮ ЗАСТЕРЕГЛИ ВІД «ЕКСТРЕМІСТСЬКИХ АКЦІЙ»

У Криму голові Ревізійної комісії VI Курултаю кримськотатарського народу Алі Озенбаши співробітники прокуратури вручили попередження.

«Мене дзвінком по телефону настійно запрошує до прокуратури якесь Обер Анна Олександрівна й, оголосивши його відомість під відеозаписом, підпис вручила мені документ, підписаний заступником прокурора міста (Сімферополя).., названий «попередженням», — сказав Озенбаш.

ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ ТА ПРИМИРЕННЯ

Президент України Петро Порошенко підписав указ про відзначення 70-ї річниці перемоги над нацизмом у Європі та завершення Другої світової війни. Як заявив заступник глави Адміністрації Президента України Ростислав Павленко на брифінгу, документом встановлено 8 травня Днем пам'яті та примирення, що відповідає позиції ООН.

«Поряд із цим днем залишається державним святом 9 Травня. На обідва дні Кабінетом Міністрів запропоновано підготувати низку заходів з відзначення пам'яті героїв Другої світової війни», — наголосив заступник глави АП. Водночас посадовець уточнив, що вихідним днем в Україні буде лише 9 травня. За його словами, програма урочистих заходів на 8 і 9 травня наразі ще узгоджується. «І Кабінет Міністрів, і представники місцевої влади та громадськості беруть участь в обговоренні, ми маємо ще трохи часу для того, аби ця програма була підготовлена і представлена громадськості», — резюмував Р. Павленко.

* * *

Президент Петро Порошенко наголошує на тому, що його указ про відзначення 8 та 9 травня 70-ї річниці Перемоги над нацизмом у Європі, Дня пам'яті та примирення, а також Дня Перемоги має на меті об'єднати країну.

«8 травня — це вшанування загиблих. Це — день пам'яті. Ми маємо низько склонити голови перед загиблими. Обидва мої діди були на війні. Брати моєї мами всі були на війні. Вони визволили Україну. Я буду вшановувати їхні пам'ять 8 травня», — сказав президент в інтерв'ю телеканалу «ІСТВ».

Натомість, наголосив Петро Порошенко, 9 травня — це день вшанування живих. «Ми маємо прийти і вшанувати ветеранів, які віддавали все, що мали, для того, щоб забезпечити День Перемоги», — сказав президент.

Президент вважає, що ці дві дати повинні слугувати об'єднуючим фактором. «8 і 9 травня мають об'єднати країну. А коли ми чуємо на запитання провокатора відповісти, що президент сусідньої країни, що перемога могла б відбутися без українців, — це розкол спільнного антифашистського руху. Це — змушення над пам'ятю українців, над роллю українців, які звільнили не лише Україну, а й всю Європу», — заявив Петро Порошенко.

Голова держави акцентував увагу на загальноєвропейському характері дати 8 травня. «Саме тому мій указ об'єднує Україну. Саме тому вся Європа зараз з нами, бо 8 травня відзначається перемога європейських цінностей», — зазначив президент. Він додав, що тоталітаризм та авторитаризм не можуть перемогти демократію. «Тому я буду в нашій державі вільну, незалежну та демократичну Україну», — підкреслив президент.

* * *

Президент Європейської ради Дональд Туск отримав запрошення на святкування Дня Перемоги 9 травня у Москві, але не прийматиме його. Він заявив про це в інтерв'ю виданню Gazeta Wyborcza та кільком іншим європейським ЗМІ.

«Я отримав запрошення. Не пойду. Присутність на військовому параді поряд із нинішніми агресорами й особами, які застосовують зброю проти цивільних осіб на сході України, була б для мене, м'яко кажучи, дуже неоднозначною», — заявив Туск.

Лідери багатьох держав отримали від президента Путіна офіційне запрошення взяти участь в урочистостях з нагоди 70-річчя капітуляції нацистської Німеччини перед антигітлерівською коаліцією, але відмовилися, назвавши причиною український конфлікт і пов'язану з ним міжнародну ситуацію. Це, зокрема, — США, Болгарія, Польща, Литва, Латвія, Естонія, Словаччина, Словенія, Грузія, Фінляндія, Норвегія, Великобританія, Нідерланди, Ізраїль, Японія, Молдова. Канцлер ФРН Ангела Меркель збиралася відвідати російську столицю лише 10 травня, щоб покласти разом з президентом Путіним вінок до Могили Невідомого Солдата. Президента України Петра Порошенка Путін у Москву поки що не запрошував — із зрозумілих, напевне, причин...

ДЕКОМУНІЗАЦІЯ ПАМ'ЯТИ

31 березня на засіданні уряду було схвалено розроблений Міністерством культури України пакет з чотирьох законів щодо декомунізації, вшанування пам'яті борців за незалежність України та перемоги над нацизмом.

За результатами засідання на розгляд Верховної Ради буде внесене законопроект «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 років», «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», «Про правовий статус та вшанування пам'яті учасників боротьби за незалежність України у ХХ столітті», «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років».

«Кожен з цих законопроектів — по суті, революція у своєму напрямку, починаючи від погляду на Другу світову війну і закінчуючи розсекреченням дотепер абсолютно закритих для простих громадян архівів, у тому числі й тих, що постраждали», — наголосив віце-прем'єр-міністр — міністр культури України В'ячеслав Кириленко під час представлення цих законів. За його словами, з метою вшанування пам'яті всіх жертв Другої світової війни 1939-1945 років в Україні встановлюється День пам'яті та примирення, який відзначається щорічно 8 травня. Також віце-прем'єр додав, що буде створено єдиний реєстр пам'ятників бійцям Другої світової війни, а держава забезпечить їхній належний захист.

«Законопроект абсолютно захищає пам'ять про всіх бійців, які дарували нам свободу. Він не скерований на жодну деструкцію, а є насправді європейським, насправді вільним і насправді об'єктивним поглядом, який пропонується країні на всі події Другої світової війни і на участь України в цих подіях», — наголосив В'ячеслав Кириленко.

У МІСТАХ РОСІЇ МАЮТЬ НАМІР ВСТАНОВИТИ НОВІ ПАМ'ЯТНИКИ СТАЛІНУ

У різних містах Росії до 70-річчя перемоги у Другій світовій війні готовуються встановити пам'ятники і меморіальні дошки Йосипу Сталіну — першими за це виступили комуністи. Про це пише «Комерсантъ».

Зокрема, меморіальну дошку Сталіну повісять у місті Уссурійськ Приморського краю РФ. Прес-секретар місцевої думи Світлана Либак заявила, що на дошці вкажуть, що «Сталін був верховним головнокомандувачем», а від населення жодних протестів не надходило.

У місті Орел, напаки, думають, що Сталіну слід встановити «повноцінний пам'ятник». «Ми вже працюємо з мерією з цього питання, вибираємо конкретні місце і форму пам'ятника. Бюст для генералісимуса і головнокомандувача Червоної армії — це мало, будемо вста-

новлювати повноцінний пам'ятник», — сказав голова об'єму КПРФ Василь Іконников.

У Краснояському краї комунисти і справороці звернулися до губернатора з проханням виділити місце під встановлення «вже відлитого на народні гроші» погруддя Сталіна.

Домагаються встановлення бюстів «батька народів» і в Нижньому Новгороді, Махачкалі, Каспійську, Петербурзі і Москві. Пам'ятник Сталіну може з'явитися і в місті Дагестанській Вогні. А ось у Владивостоці місцева влада заявила, що «поки немає суспільного консенсусу» щодо вшанування пам'яті диктатора. В адміністрації Путіна кажуть, що «не впливають на зростання інтересу до осо- бистості Йосипа Сталіна в суб'єктах».

Член правозахисної ради «Меморіал» Олег Орлов нагадує, що до 9 травня КПРФ завжди намагалася «спекулювати на Дні Перемоги та імені Сталіна». «Але зараз все трохи по-іншому. Влада деяких регіонів відчуває зміну атмосфери в суспільстві — атмосферу обложені фортепі, доносів, повенення політв'язнів. Відчуває і йде йй назустріч», — вважає Орлов. (УНІАН)

КРИМСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ЇДЕ В АТО

«Завтра о 6.30 відправлення. Все їм та п'ю смачне — насолоджуємося. Вчора та сьогодні виришував усі питання з нотаріальними дозволами та ремонтом майбутнього житла. Зараз відпочиваю. Все одне дуже спокійно себе почуваю».

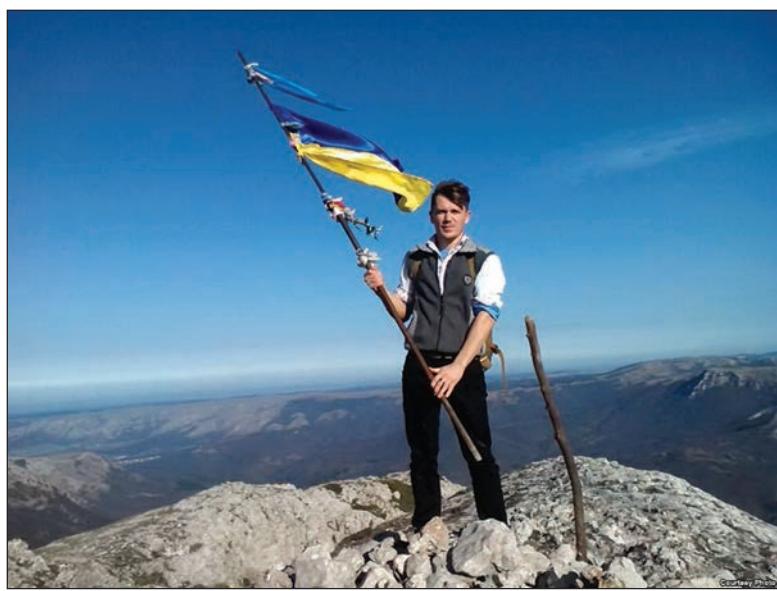
Так починає своє звернення до друзів на сторінці Facebook кримчанин, український активіст, патрот, а тепер і боєць АТО Сергій Вікарчук.

Разом із дружиною і двома доньками після весняних подій 2014 року Сергій переїхав до Києва з Євпаторії. Там він працював у відділі курорту і туризму міськради, займаючись просвітницькою і культурною діяльністю. Масштабним проектом, який був організований за ідеєю Сергія у вересні 2013 року, став «Мегамарш у вишіванках», що зібрає понад двісті городян.

З приходом нової влади на півострові змінилися і патротичні пріоритети, і погляди колишніх товаришів. Сім'ї Сергія стали погрожувати представникам так званої самооборони Криму, став незручним активіст-організатор українських культурних заходів для перефарбованої місією влади.

Сьогодні Сергій вже в дорозі в зону проведення антитерористичної операції, чекає розподілу та подальших наказів. І як розповіла дружина Сергія Оксана, при переїзді до Києва вони прекрасно розуміли, що там їх може чекати повістка. В Україні триває війна, оголошена мобілізація, і рано чи пізно Сергій виришить захищати Батьківщину.

«До нас додому прийшов дільничний і приніс повістку. Чоловік був тільки «за». Він служив, він знає, що це таке, він — патрот і ніколи нічого не боїться, та й я відреагувала нормально, я його і в армію

відправляла», — з усмішкою згадує Оксана.

У 2007-2008 роках Сергій у військовій частині «Десна» освоював спеціальність водія-механіка III класу танка Т-64, після курсу підвищення кваліфікації відправився в службу до Криму в с. Переяславе, до того моменту вже здобувши вищу освіту, тому відслівжив лише дев'ять місяців.

Батьки Сергія живуть у Криму.

За словами Оксани, вони вважають себе українцями, але російська пропаганда зачепила і їхні голови.

«Мама телефонувала, плакала. Вона думає, що Сергій пішов добровольцем, сам зважився піти, кідає сім'ю і дітей. Він їй пояснює, що прийшла повістка, і треба або йти, або від 2 до 5 років позбавлення волі, але вона йому не вірить. Мама впевнена, що у нас в регулярну армію не призывають, а йдуть воювати тільки добровольці», — говорить Оксана.

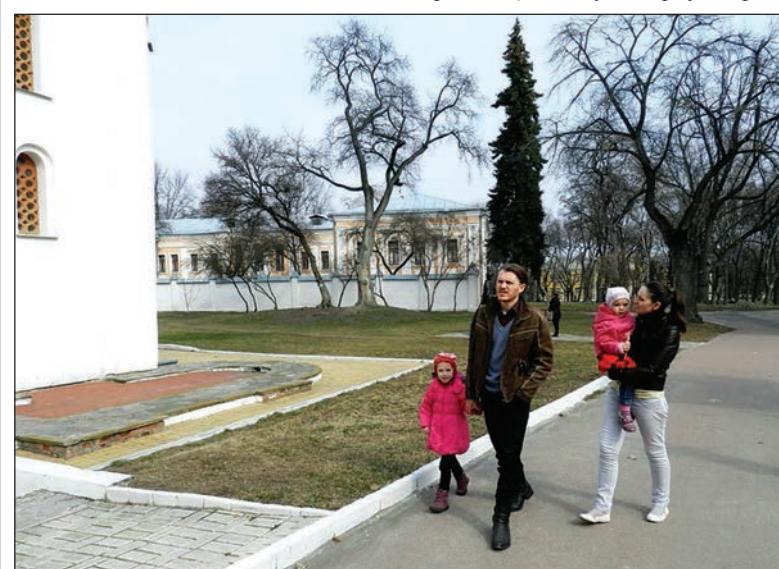
«Багато разів пояснював, що у нас тут війна і мобілізація, що треба кожному чоловіку бути там, бо це є наша робота, і що я саме такий, бо саме мама з дитинства мені казала, що це я — її захисник», — пише Сергій.

Старший дочці Сергія п'ять років, молодшій — три. Батьки не стали нагнітати ситуацію і розповідати дітям про війну, сказали, що тато йде служити, буде військовим. У садку діти часто малюють картинки і надсилають їх бійцям АТО, вони знають, що тепер десь там і їхній тато.

«Я готовий захищати свій народ. Спокійний, що дуже дивує і самого, але все добре. Сподіваюся, я вас не підведу, друзі», — залишив пост у Facebook 30 березня Сергій Вікарчук.

Кримчани бажають своєму землякові Сергієві Вікарчуку щасливого повернення зі служби і чекають його на майбутніх «вишиваних мегамаршах» у Криму!

ТИМ ЧАСОМ... Онук Йосипа Сталіна Євген Джугашвілі засудив політику глави РФ Володимира Путіна, назвавши поведінку президента Росії «безмозкою». Про це пише gordonua.com з посиланням на матеріал The Daily Mail.

Є. Джугашвілі розкритикував анексію Криму, зазначивши, що повертати півострів можна було не силу, а юридично.

«В крайньому разі, можна було купити півострів. Терпіння було щось зробити, а не силоміць відбирати територію. Тепер вони говорять про Малоросію. Часи вже не ті. Вже ХХI століття, а методи наших лідерів залишилися старими. Чому це відбувається?» — риторично запитує він.

Онук Сталіна також вважає, що Росія не має права шантажувати Україну ціною на газ, оскільки українці, білоруси та інші народи колишнього СРСР мають на нього право.

«Під час Другої світової війни росіяни, українці, білоруси та інші нації разом боролися проти нацизму в складі Червоної армії, захищаючи свою країну і її ресурси. Ми відокремилися одні від одного, коли СРСР розпався. Але чому б не продавати Україні ці ресурси за більш низькою ціною? Предки українців захищали ці ресурси. Чому тепер ми вимагаємо від них вищу ціну, ні

НАРОД ПРОСИВ: «НЕ ВБИВАЙТЕ ATR!»

АЛЕ НАРОД ТУТ НЕ ЧУЮТЬ...

(Закінчення.)

(Поч. на 1-й стор.)

Рівно о 15 годині на телеканалі розпочалася прес-конференція за участі керівництва «ATR». Вона транслювалася в прямому ефірі. Присутні, які прийшли підтримати канал, могли спостерігати за нею по телевізору.

«Я вперше даю прес-конференцію, де щось закривається, для мене це прикро, але ми будемо змущені це зробити. У себе на батьківщині ми виявилися не по-трібними. Я боюся припустити, що цим все не обмежиться», — сказав уступною слові власник телеканалу Ленур Ісламов.

Він запевнив, що, незважаючи на всі труднощі, телеканал «буде намагатися якимось чином вижити, щось робити, писати, ми спробуємо зберегтися, але в якому виді — ми не знаємо». «У нас є чинна українська ліцензія, у нас на перехідний період є кримська ліцензія, у нас є супутник, Інтернет (Інтернет-мовлення — ред.), ми вивчимо законодавчу базу, як можна мовити, і далі вас поінформуємо», — сказав Ісламов журналістам.

Коментуючи неодноразове повернення документів, поданих з метою реєстрації ЗМІ згідно з російським законодавством, Ісламов вказав на «чиновницькі

перепони». «Сьогодні ту дитину, яку ми створювали, м'яко кажучи, душать чиновницькими перепонами і відписками. Я стверджував і буду стверджувати, що національна політика — ділікатна сфера, в якій не дозволені такі речі, як затягування і бюрократія».

Він також зізнався, що до нього неодноразово надходили пропозиції про продаж каналу, причому це робилося в різних формах. «Вони (пропозиції — ред.) робили так: «Або ти продася, або ми заберемо силою. Ми забрали ти, ми забрали це і заберемо її. Це. Ти що, думаєш, хтось прийде тебе захищати, чи що? Заберемо і все. Ну от, в прямому ефірі я говорю. Ну, і як підсумок: двері відкриті, ми чекаємо кожного, хто сюди прийде. Можна забрати телеканал».

канал, забрати сервер, часто-ту або все, що завгодно. Але забрати колектив — як можна?» — обурився Ісламов.

Власник телеканалу також зізнався, що на його бізнес у Криму чиниться тиск. Як відомо, Ісламов, крім медіахолдингу, належать кримська автотранспортна компанія «СімСітітранс» та мережа магазинів «iCom».

«На усіх сферах бізнесу це відбувається. Коли йде тиск на власника, то він не йде тільки на одне підприємство, він йде на всі підприємства. Складно, звичайно, тиснути з Криму на всі мої підприємства, але тиск є, тому що Крим зараз у моді», — сказав Ісламов. Він висловив сподівання, що транспортне підприємство «СімСітітранс» влада Криму націоналізувати не буде.

Відразу після прес-конференції керівництво «ATR»

поспілкувалося з людьми, які прийшли підтримати телеканал. Періодично присутні телеглядачі скандували: «ATR!». Керівництво каналу в особі Ельзари Ісламової та Лілі Буджурової подякувало всім, хто прийшов, за підтримку. Захід завершився виконанням кримськотатарського гімну.

Тим часом в ефірі каналу впродовж усього дня транслювався телемарафон за участі різних гостей, а також відеоролики, в яких співробітники телеканалу «ATR» висловлювали свою думку про сформовану ситуацію. Працівники всіх ЗМІ, що входять в медіахолдинг, перебували на своїх робочих місцях.

Першими редакцію стали залишати представники радіостанції «Лідер», яка мовить на частоті 106.6 кримського FM-діапазону впродовж 15 років. О 19.30 її співробітники в прямому ефірі попрощалися зі своїми слухачами. Деякі з них розплакалися прямо перед мікрофоном.

«Не знаю, як склалося б життя, якби не радіо «Лідер». Моя сім'я — це все завдяки радіо. Спасибі всім за прекрасний творчий час», — звернулася до слухачів одна з ведучих, головний редактор радіо «Лідер» Світлана Разіна.

Після звернення ведучих загальна пісня у виконанні російської групи ДДТ «Це все». Вона була останньою в ефірі. Потім мовлення припинилося.

Близько опівночі припинили мовлення телеканали «ATR», «Lale» та радіо «Мейдан»...

Я не є представником кримськотатарського народу, але, будучи кримчанкою з більш ніж 50-річним життєвим стажем, хочу висловити свою підтримку єдиному кримськотатарському каналу — «ATR». Те, що він опинився під загрозою закриття, стало для мене гіркою новиною. Це те саме, як розлучитися з товаришем, з яким пов'язують багато моментів важкого життєвого періоду.

З цим телеканалом ми пережили горевісну «кримську весну» 2014 року. Коли один за одним почали вимикати українські телеканали, як, втім, і до цього, я невідривно стежила за подіями разом із кореспондентами «ATR». Вони були моїми очима і вухами. Транслювали з різних місць Криму, робили прямі включення, навіть без коментарів. Я знала всіх кореспондентів в обличчя і на ім'я.

Репортаж із захопленого аеропорту, бійка біля Будинку профспілок на вул. Севастопольській, коли на наших ATRівців був скончаний напад і постраждав оператор. У мене мало не розірвалося серце, коли військові з українськими прапорами, без зброї і з гімном нашої країни йшли в свою захоплену частину в Бельбеку — власні кореспонденти «ATR» транслювали цей марш від самого селища.

Було моторошне передчуття війни, тривога зашкалювала, здавалося, її можна було поматати холодними від нервового напруження пальцями. Ще більше вивело нерозуміння того, що відбувається, і відсутність об'єктивної інформації в інших ЗМІ. Тому спасібі команді «ATR»! За чесність, оперативність і небайдужість.

Прибігши додому, я насамперед включала «ATR», «Zaman», «Zaman», швидше «Zaman»! Навіть якщо мовлення в цей момент йшло кримськотатарською мовою, пряма мова була російською або українською, і суть була зрозуміла. Тисячу разів себе виляяла, що не вивчila мови, хоча мій кримськотатарський розмовник — 1998 року випуску, а дочка в початковій школі кілька років тому відвідувала факультатив з кримськотатарською мовою.

Згодом з цікавістю стежила за ток-шоу «Гравітація» з Лілею Буджуровою. Дуже люблю програму «Дастархан». У сьогоднішній реальності «ATR» — це інформаційний, пізнавальний, необхідний ресурс. Тому я, українка, хочу сказати:

НЕ ПОЧУЛИ...

«Залиште мені мій кримськотатарський телеканал!!!». А що говорити про людей, для яких «ATR» є джерелом національної мови, спілкування, культури.

Для мене, яка народилася в Криму в 60-ті роки, розповіль бабусі — уродженки Гурзуфа про те, що у неї паспорт був двома мовами — кримськотатарською та російською, був якимось дивом дивним — кримські татари тоді ще не почали свое повернення на батьківщину. «Наши татари були рудобороді, носи з горбинкою і в багатьох світлі очі», — говорила ма бабуся. Напевно, так виглядали сусіди, чи образи закарбувалися в її пам'яті. Бабусина молодша сестра довго листувалася з родиною «віслинників», як тоді говорили, але після її смерті в 1988 році з'язок обірвався.

Історія депортациі цілого народу була страшною, але здавалася такою від нас далекою і такою, що нас не стосується.

На жаль, до бід інших ми ставимося з дивною легковажністю. Що таке — бути під загрозою відірватися від своєї малої та єдиної батьківщини, я відчула тільки минулого року, коли постало питання: як жити далі? Вийти на материк і бути зі своєю країною чи залишитися на рідному півострові, відчуваючи почуття відразу до подій.

Згадую ті роки, коли кримські татари почали повертатися до Криму. Так, була взаємна настороженість, недомовленість і недовіра, але минуло більше двадцяти років, і за цей український час ми навчилися жити разом, поруч. У шкільному класі, де навчаються наші діти, кількість кримськотатарських і російсько-українських підлітків приблизно рівна. Бізнес-партнери моого чоловіка — кримські татари, адже партнерів у бізнесі вибирають не за національністю, а виключно за надійністю і довірою. Мой родич замужем за кримськотатарськими хлопцями, у них ростуть гарненькі і, до речі, дуже слухняні дітлахи.

Дуже хочу, щоб кримським татарам, які знову потрапили під історичний прес, залишили можливість дивитися телеканал рідною мовою, читати пресу, зберігати свою культуру.

Варвара КРИМЧАНКА, російськомовна, україномисляча, кримськотатарсько-солідарна кримчанка

веденні несанкціонованого мітингу».

Адвокат Джеміль Темішев клопотав про перенесення засідання, щоб краще ознайомитися зі справою. Однак суд йому в цьому відмовив. За інформацією захисника, слухання щодо інших студентів пройдуть пізніше.

У КРИМУ СТУДЕНТА ОШТРАФУВАЛИ НА 20 500 РУБЛІВ ЗА СПРОБУ ЗНЯТИ ВІДЕОРОЛІК НА ЗАХИСТ «ATR»

Київський районний суд Сімферополя оштрафував одного з семи студентів, які збиралися зняти відеоролик на підтримку кримськотатарського телеканалу «ATR». Як повідомляє кореспондент «Крим.Реалії», Олексій Ефремов в суді назвали «організатором несанкціонованого мітингу» і звинуватили його в «опорі арешту».

Ефремова оштрафували на 20 тисяч рублів за організацію несанкціонованого мітингу і ще на 500 рублів за опір арешту. Олексій Ефремов повінності за-перечує свою пропозицію. За його словами, він не чинив опір при арешті.

На судовому засіданні свідків не допитували, крім двох поліцейських, —

повідомляє кореспондент «Крим.Реалії». Адвокат Джеміль Темішев повідомив, що захист має намір подавати апеляцію «заяв до Москви та Європейського суду з прав людини». Він зазначив, що «доказова база слабка».

Як повідомлялося раніше, поліція затримала студентів у Воронцовському парку Сімферополя 30 березня. Вони зібралися в парку, але коли почали зінмати, з-за рогу вийшов загін поліції. Їх затримали, відвезли у відділення, притримали там більше трьох годин.

За словами студентів, їм не зачинали прав, на них чинили психологічний тиск. Студентів звинувачують у «про-

веденні несанкціонованого мітингу».

Адвокат Джеміль Темішев клопотав

про перенесення засідання, щоб краще ознайомитися зі справою. Однак суд йому в цьому відмовив. За інформацією захисника, слухання щодо інших студентів пройдуть пізніше.

О. Ефремов

РОСІЯ ПОМСТИЛАСЯ КРИМСЬКИМ ТАТАРАМ, ЗАКРИВШІ ЇХНІЙ ТЕЛЕКАНАЛ

Закриття єдиного у світі кримськотатарського телеканалу «ATR» є помстою Росії представникам цього народу за неприйняття окупації Криму та її намаганням встановити дикунські і відверто кримінальні порядки на території Криму. Про це заявив речник Міністерства закордонних справ України Євген Перебийніс на брифінгу, передає кореспондент «Укрінформу».

Є. Перебийніс зазначив, що закриття телеканалу є складовою цинічної і добре продуманої стратегії Росії, спрямованої на послідовне вигідення всього кримськотатарського та українського з культурного, інформаційного, політичного простору окупованого півострова. Адже діяльність «ATR» заважає Кремлю в реалізації планів повної зачистки Криму від будь-яких проявів вільності і перетворення «цієї колись туристичної перлини на озброєну ядерними ракетами військову базу», заявив речник МЗС.

«Російська окупаційна влада таким чином повністю позбавила кримських татар — корінний народ Криму — права на вільне використання рідної мови, отримання достовірної інформації, можливості зберігати свою національну ідентичність, виховувати дітей у дусі національних традицій», — сказав Є. Перебийніс. Загалом, за його словами, політика російської влади у Криму свідчить про її стрімке повернення до «найгірших імперських практик XIX століття — переслідування за переконання, насильницької русифікації, знищення національних мов та культур».

«МЗС України рішуче засуджує дії російської окупаційної влади, які грубо суперечать взятим на себе Росією міжнародним зобов'язанням. Закликаємо уряди іноземних держав, міжнародні організації вжити невідкладних заходів впливу на Російську Федерацию з тим, щоб не допустити культурного геноциду корінного населення півострова, знищення етнокультурного різноманіття та історичної ід

У середу опівночі припинив мовлення перший кримськотатарський телеканал «ATR». Закінчення його роботи, всі сподіваються тимчасове, було емоційним – люди не приховували сліз, розчарування, надій. Разом з тим, потрібно розуміти, що із закриттям «ATR», радіо «Майдан», телеканалу «Ляле» і радіо «Лідер» – і не тільки їх, залишилися без реєстрації і, швидше за все, змушені будуть припинити роботу в Криму ще багато ЗМІ, такі, як, наприклад, газета «Авдєт», агентство «Криммідіа», ТРК «ІТВ», газети «Кримський телеграф» (у них тільки кримська реєстрація) та інші – завершилася спроба лояльного і толерантного співіснування з окупантами владою. І сьогодні більше доречні не емоції, а робота з осмислення цого факту і цих процесів.

Ніхто не має права засуджувати журналістів «ATR» (на відміну від інших видань) за те, що вони намагалися вижити в жорстких умовах окупації. Керівництво ТРК і його журналісти чинили єдино правильним і віправданим способом – залишилися зі своїм народом, рятувати його і надавати допомогу всім, хто цього потребує, пройти всі позбавлення разом з народом. Геройчний колектив, гідний захоплення. Кримські татари вже ніколи не підуть з Криму, якби не хотілося цього багатьом російським і проросійським персонажам, і, природно, журналісти і всі ЗМІ мають бути разом з ними. Засновники та керівники «ATR» на всіх етапах поводилися найбільш оптимальним способом, ім сьогодні ні в чому дорікнути. Проте іхній досвід виживання слід узагальнити, щоб краще розуміти суть того, що сталося.

Війна інтелектуальна замість гарячої

У той час, як влада (не будемо в цьому випадку говорити «окупацією», оскільки для громадянства Росії та російського бізнесмена Ленура Ісламова, вона хоч частково, та була своєю. Хоча це, можливо, в Москві, а в Криму вона все одно виявилася іому більш чужою, ніж українська!) запропонувала кримськотатарським журналістам війну гарячу, вони змогли протиставити їй «дуель Інтелектів». І поки існує хоча б теоретична можливість відродження «ATR», вони не програли. Влада, рятуючись від програшу, звела справу до патової ситуації, коли немає ходів ні у владі, ні у «ATR». Це – цугцванг, рахунок один-один, але хід за Ісламовим і Буджурковою, за всім кримськотатарським народом, продовження неминуче, і, відчуваючи слабкість свого становища, влада буде уникати прямого зіткнення, буде знайомати виграти пасивно, підкилими. Але другий раз не вийде.

Ця історія показова тим, що привела до очевидного висновку: жодна лояльність до окупантів, жодні спроби вести себе толерантно, жодні намагання домовитися не можуть гарантувати гідної та нормальній роботи професійним ЗМІ, і рано чи пізно приходить до конфлікту. Робота «ATR» упродовж минулого року була взірцем ідеальної конструктивної навіть не опозиції, а несміливих спроб конструктивного і взаємоповажного співробітництва, але нинішня кримська влада показала свою нездатність і діло цього. З точки зору Сергія Аксёнова – навіть така співпраця була «ворохкою», вона була «злочином мислення», як точно оцінила Ліля Буджуркова в останній «Гравітації», вона «давала кримським татарам надію» на те, на що, на думку Аксёнова, давати надії не можна. Раніше Аксёнов говорив, що в Криму можуть працювати будь-які ЗМІ за умови навіть критики влади, але визнання належності Криму Росії. І ось «ATR», по суті, визнав. І що? Для Аксёнова не було, немає і не буде законів.

Окупанти можуть існувати тільки в умовах гарячої війни в різних їх формах, тому й не розпускається, а зміцнюється «самооборона», яка

дилетантів, якому до двору припали Руслан Бальбек і Заур Смирнов, не могла не спричинити конфлікту. І спричинила. Сергій Аксёнов не зміг працювати поруч з Ленуром Ісламовим і незабаром звільнив його. «ATR» втратив владну підтримку, і був змущений терміново шукати власні шляхи взаємодії і з народом, і з владою. Неошіенну роль у долі каналу тут відігравала Ліля Буджуркова з її професіоналізмом і тактом, знаннями та вмінням ладити заради спрavy хоч з чортом. Вона вивела канал на друге коло пекла.

На другому колі вся лінія поведінки полягала в тому, що був укладений як в умоглядний договір про ненапад із владою. Взаємна лояльність влади і канала полягала в тому, що заради того, щоб бути з народом, «ATR» погодився говорити «нова кримська реальність» за-

Аксёнов знову, як і поряд з Ленуром Ісламовим, відчув себе обмеженим, несамодостатнім і переможеним. Не звично: в ефірі «ATR», не як на Першому кримському, зовсім не він був головним, і не він вирішував, що робити і що говорити.

Четверте коло – практична відмова «ATR» від конкретного висвітлення роботи Міллі Меджлісу і меджлісів на місцях як фактично заборонених структур народного представництва, в усікому разі, відмова від повного їхнього висвітлення, обмеження лише згадками й основною інформацією. Це було необхідне самообмеження. Що це дало? Канал пішов від звання «органу Меджлісу», яким він, власне, ніколи і не був, однак влада вже намагалася його звинуватити в цьому, і це дало можливість не піддавати колектив і канал прокурорським звинуваченням в екстремізмі й попередженням. Власне, це дало можливість телеканалу не брати участі у безплідних суперечках із владою, де прокуратура була засо-

сигнал про те, що в Росії, по суті, немає омбудсмена, немає захисника права, немає захисника громадян. Омбудсмен, який безсилій звільнити та врятувати піратські викрадені в іншій країні лоточию Надію Савченко, викраденої кіно-режисера Сенцова, не може відновити право всесвітньо відомого радянського дисидента Мустафи Джемілєва, право лідера Меджлісу Рефата Чубарова приїхати у власний будинок, не може відновити право цілого народу дивитися свій телеканал, – та навіщо такий омбудсмен?

Восьме коло – езопова мова і безмірна толерантність «ATR». Часто лише посвячені глядачі могли «зрозуміти між слів» те, що дійсно говорили ведучі та журналісти, що вони хотіли сказати народу. Це було ще одне самообмеження, але такими були умови «пояльності».

Крім того, канал до останнього дня запрошує на ефірі навіть тих, хто в передостанній день виступив з безглазими і голослівними звинуваченнями, підтримуючи анонімний фільтр з огульним наклепом на «ATR», – Реміз Ільясова, Заура Смирнова, Руслана Бальбека та інших. Всі вони, можна сказати, не злазили з екрана, особливо в «Гравітації». Цинізм врахує: Ільясов «не зінав», що у каналу проблеми, до нього «ніхто не прийшов». Бальбек і Смирнов сказали, що винні власники, а Сергій Аксёнов і взагалі, що канал навмисне робить помилки в документах, щоб був привід не розглядати документи про реєстрацію.

Дев'яте коло – почуття власників та журналістів телеканалу. Тільки близькі люди знають і тільки колеги розуміють, скільки нервів і здоров'я коштували вся ця епопея Ленур Ісламову, Ельзарі Ісламові, Лілі Буджуртові, кожному ведучому, оператору, кореспонденту, редакторам, монтажерам та іншим глядачам. Але і всі кримчани будуть знати, скільки ганьби має бути відмінно «журналістам» з Першого кримського, який показав наклепницьке кіно, і скільки кожному з їхніх «журналістів», які виконували роль понятів при обшуках у інших журналістів, має дістатися остракізму від тих, хто не зламається і вистоїть.

Повернути свободу слова в Крим

Загалом телеканал «ATR» ціною титанічних зусиль виконав дуже важливу роботу для Криму – канал відстояв свободу слова для кримчан. Ні, звичайно, вона ще не повернулася до Криму остаточно, завершився лише перший етап, але «ATR» показав, що без свободи слова Крим не мисливий. Люди плакали не для того, щоб їх заткнути рот, люди боролися і плакали для того, щоб розпочати другий етап боротьби за право кримчан чути правдиве і вільне слово. І цей етап буде реалізований уже не в Криму. У величезній Росії немає іншого виходу, як відновити роботу «ATR» та інших заборонених ЗМІ в Криму. Але тепер вже новий «ATR» буде зовсім іншим каналом, і питання про лояльність вже навіть не стоятиме на порядку денного.

Валентин ГОНЧАР,
кримський політолог

«Крим.Реалії»

ТИМ ЧАСОМ...

ОПЕРАЦІЯ «ЗАЧИСТКА»

«Віце-спікер» кримського «парламенту» Андрій Козенко запропонував кримчанам здійснити «ретельний громадський моніторинг» з виявленням української символіки на території півострова. Про це він написав на своїй сторінці в Facebook, повідомляє QHA.

– Пропоную здійснити ретельний громадський моніторинг з виявлення написів, вивісок і символіки Української держави, що збереглися до наших днів, на фасадах будівель адміністративних органів, організацій, підприємств, установ і об'єктів на території кримської республіки, – заявив він.

Світлини та місця перебування таких об'єктів Козенко попросив відправляти йому в приватних повідомленнях на Facebook.

«За виявлення цих порушень законодавства Російської Федерації будемо вживати заходів з демонтажу чи заміни інформаційних носіїв», – попередив кримський «віце-спікер».

«ПРОТИДІЯТИ МАРАЗМУ»

КРИМСЬКІ АКТИВІСТИ В СУДАХ ОБСТОЮЮТЬ ПРАВО НА УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР

(Закінчення.)

Розгляд справи по суті тривав близько 15-ти хвилин, після чого Василь Злотников пішов у дорадчу кімнату. Через годину він повернувся з постанововою в руках.

«Згідно з п. 2 ч. 36 ФЗ «Про збори, мітинги, демонстрації, ходи або пікетування», під час проведення публічного заходу його учасники зобов'язані дотримуватися регламенту проведення публічного заходу», – зазначив головний.

Злотников пояснив, що Абдуллаєв, як учасник мітингу, не виконав покладених на нього законом обов'язків здотримання регламенту проведення мітингу, і демонстрував пропор з написом: «Крим – це Україна».

У результаті суд визнав Куртсейта Абдуллаєва вин-

ним у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 20.2 («Порушення учасником публічного заходу встановленого порядку проведення зборів, мітингу, демонстрації, ходи або пікетування») Кодексу про адміністративні правопорушення Російської Федерації, та призначив йому покарання у вигляді обов'язкових робіт на період до 20-ти годин. Час обов'язкових робіт не може перевищувати чотирьох годин у вихідні дні, в робочі дні – два години.

«У разі ухилення особи від відбудування обов'язкових робіт судовий пристав-виконавець складає протокол про адміністративне правопорушення», – наголошується в постанові. При цьому вони може бути оскаржені в Верховному суді України.

Адвокат Абдуллаєва в спілкуванні з журналістами назавв рішення суду «абсурдним». Він вважає, що вико-

ристання українського пра-пора не може заборонятися. «Все більше трапляються утиски елементарних громадянських прав мешканців Криму. Зара буде просто забороняти використовувати український прапор, завтра це дійде до крайнього ступеня. Будь-яка розсудлива людина має всіляко протидіяти цьому маразму», – сказав Темішев.

Він упевнений, що в кримських судах справедливості не добреється. «Думаю, що в Криму ми правди не знайдемо, може бути в Москві», – повторив адвокат слова сво-го підзахисного.

Зазначимо, що 12 березня Залізничний райсуд виніс по-карання трьом іншим активістам – Леоніду Кузьміну, Вельдару Шукурджиєву й Олександру Кравченку – за використання української атрибутики під час акції з нагоди 201-ї річниці з дня народження Тараса Шевченка. Всім трьом суд призначив покарання у вигляді обов'язкових робіт тривалістю

40 годин кожному. Активісти подали скаргу на постанову суду в апеляційну інстанцію. Коли вона буде розглянута, поки невідомо.

Водночас один з активістів – Леонід Кузьмін – сказав, що дніми отримав повідомлення, згідно з яким суд надіслав матеріали адміністративної справи та апеляційну скаргу до Верховного суду Республіки Крим. При цьому, якщо раніше справа складалася з 18 аркушів, то тепер, як сказано в повідомленні, з 62-х.

Кузьмін каже, що здивованій збільшенням матеріалів справи. З чим це може бути пов'язане, йому важко сказати.

Нагадаємо, що організатори акції до дня народження Шевченка в Сімферополі Леоніда Кузьміна звільнili з сімферопольської школи, де він працював учителем історії. Адміністрація школи звільнili викладача за «невідповідністю обійманій посаді».

Віктор ВОРОБІЙОВ

містить точних визначення – окупація й анексія. Це була така гра в «невидимість» і в нібито «неістотність» окупації. При цьому журналісти сподівалися, що за цю поступку влада даст ім можливість працювати професійно й якісно. Але це було б за умови, що і влада була б настільки профес

ПРО ГЕРОЇЧНУ СМЕРТЬ ІСИ МУНАЄВА

Пригадую першу минулорічну звістку про створення миротворчого батальйону імені Джохара Дудаєва. Це було ще під час кримських подій. Ім'я бригадного генерала Іси Мунаєва мало що говорило більшості українців, але це була приємна новина. Якщо вже чеченці воюватимуть за Україну, то ворогам нашим не позаздриш!

І ось минув рік. Ворожий наступ на Донбасі вдалося призупинити, але й Іси Мунаєва вже немає з нами. Симпатичного, скромного, а головне — високопрофесійного воїна. Він був сином загиблого у чеченсько-російській війні батька... І батьком убитої росіянами доньки...

Для чеченського воїна така ситуація є, скоріше, правилом, аніж винятком. І все це значною мірою пояснює причини участі чеченця у нашій війні. Шкода, що нам не вдалося поспілкуватися особисто. Якби ж зінав, що станеться таке, то розшукав би генерала будь-якою ціною! Але, як кажуть, — не судилося...

Добре, що в Києві під час річниці загибелі Небесної Сотні випадково зустрів на вулиці Аміну Окуєву — пресофіцера миротворчого батальйону імені Джохара Дудаєва. Обмінялися координатами і домовилися про зустріч. Вона відбулася через кілька днів на Майдані Незалежності, неподалік від ресторану «Крим». Символічно? Так. Адже саме анексія Криму стала поштовхом для українсько-російської війни. Про плани росіян «відтиснути» Крим в українців попереджала чеченська розвідка ще в середині 90-х років. Чому не повірили тоді? Хтось, може, й повірив... Але, загалом, переважала

— Я в Україні, а точніше в Одесі, живу вже 12 років, — відповіла Аміна. — Це — переважно російськомовне місто, тому українську я почала вивчати вже в Києві, на Майдані. На попередній, коли тривала «помаранчева революція», я не виходила, бо тоді ще була зайнята облаштуванням. А на цей Євромайдан приїхала в грудні 2013 року. До цього у мене були лише пасивні знання мови, — адже дивилася фільми, слухала новини тощо. І все ж не вважаю, що володію українською добре. В усікому випадку, інтерв'ю на телебаченні намагаюся давати російською мовою. Щоб не бути схожою на Азарова... Мені ще потрібен час, потрібна практика. І писати я вчуся українською.

— Наскільки велика чеченська діаспора в Одесі?

— Важко сказати, бо не всі належать до офіційної діаспори. Але це — чимала кількість людей. «Політичних» біженців серед них найменше. Просто це — люди, які приїхали в першу або в другу чеченську війну й осіли в Одесі. Тобто не поїхали далі в Європу, щоб отримати статус політв'язня.

— Можете сказати кілька слів про обставини смерті генерала Іси Мунаєва?

— З ним було четверо бійців, вони пішли на підмогу українським військам. Зашли в глибокий тил противника від Дебальцевого до селища Чорнухіне — це, якщо не помилляється, на відстані 20–25 кілометрів. Я сама там довго перебувала ще в серпні–вересні минулого року у складі батальйону «Кіїв-

впевненість у тому, що Україна зміниться настільки, що стане Росії не по зubaх. Виходить, помилялися — Україна залишилася слабкою і вразливою. Режими й президенти змінювалися, але український народ мало контролював політиків. Добре вже те, що свободи у нас набагато більше, ніж у Росії. Тому й тягнуться до нас білоруси, росіяни, чеченці... Якщо вдома терор і репресії — чому б не пожити в Україні?

Аміну Окуєву знате добре з кількох передач на українському телебаченні. Її емоційні виступи мені подобалися: вони якось урівноважували гнітюче враження від самого факту появи на Донбасі озброєних кадировців. Першим моїм запитанням до Аміни було таке: коли встигла вивчити українську мову? Адже я акценту особливого не помітив — так може говорити і киянка, і львів'янка, і мешканка будь-якого іншого українського міста Центральної або Західної України...

Аміна Окуєва

2». Вони мали розвідувально-диверсійне завдання, і воно було успішно виконане. Але після цього почався артобстріл, почали стріляти як гармати, так і ворожі танки. Частина танків була підібита нашими бійцями. Після чергового залпу артилерії бійці побачили, що генерал Іса Мунаєв лежить на землі. Він не встиг нічого сказати, лише мовчи обів' поглядом братомів. Осколочне поранення з лівого боку — великого розміру осколок увійшов згори. Тобто від лівої ключиці — вниз і навкось... Розгин згідно з нашою релігією робити не можна, тому детального патологоанатомічного висновку з подробицями немає, але зрозуміло, що там було пошкоджене серце — осколок був розміром з кулак...

— Він був у бронежилеті?

— Ні, розвідувально-диверсійні групи намагаються обходитися без бронежилетів, адже пройти 20–30 кілометрів по снігу і без нього непросто. Бійці близько десяти хвилин перебували з комбатом, але

офіцер ніяк не сподівався, що Росія так підло ударить в спину його народові. Тоді він склав відразу свої повноваження і поїхав воювати за Батьківщину.

— Декілька слів про участь кадировців у цьому українсько-російському протистоянні. На че не має підстав у них ненавидіти Україну. Рушилою силою для них є гроши?

— Звичайно, не можна говорити, що у цих людей антиукраїнські погляди. Скоріше, антилюдські. Особисті інтереси у них понад усе... Заробити гроші і зберегти при цьому своє життя. В кожному народі є певний відсоток людей такого гатунку.

— А як основна маса чеченського народу до них ставиться?

— Засуджує, звичайно. І не тільки за те, що вони воюють в Україні, — їх в цілому засуджують за їхні справи. Весь чеченський народ страждає від кадировського режиму, а ці люди є його надійною опорою. Релігія для них не має значення. Так що немають жодних підстав ототожнювати їх з мусульманським світом, кавказьким або чеченським. Чеченські звичаї включають в себе такі поняття, як честь, гідність, воїнська доблесть. Якщо цього немає, то навіть уміння танцювати лезгинку не зробить з кадировця справжнього чеченця.

— А ті війни, які воюють на нашому боці? Яка у них мотивація? Бажання ослабити путінську імперію чи відчуття боргу, обов'язку перед українцями? Адже й наші романтики з ЮНСО воювали колись за вільну Ічкерію.

— І одне, і друге. Народи, які тісно контактиують з українцями, рано чи пізно починають їм симпатизувати. Особливо в такі переломні періоди. У вас вистачає велилюбних людей, вірних синів своєї Вітчизни. І ви реально воюєте! Український народ поводиться з гідністю, він фактично утримує армію. Волонтери дуже добре себе показали... Так було і у нас, під час першої чеченської війни, коли участь у боротьбі брали навіть жінки і діти. Іса Мунаєв у своїх виступах зазначав, що чеченці па-

Чеченець в АТО: український прапор з чеченським гербом

м'ятають про свій обов'язок перед Україною. І все ж основна ідея, яка об'єднала бійців батальйону різних національностей, — це збереження цивілізованого світу від пошесті російського імперіалізму. На даний момент найбільше страждає Україна, тому нормальні чеченці воюють на українсько-боці. Але не треба забувати, що раніше, у 2008 році, Росія воювала з Грузією, а після України може бути Латвія, Молдова, Польща... Тому й підкреслюю, що це — війна не лише за Україну, це — боротьба із вселенським злом, боротьба за збереження цивілізованого світу.

— А росіяни Чечні також воювали з кремлівськими окупантами?

— У місті Грозному був великий відсоток російського населення — щось близько 20%. І дехто з росіян таки воював за своє місто і за вільну Ічкерію. Не пам'ятаю прізвищ, але були там і досить відомі війни.

— А чи є в Одесі потужні культурницькі сили, які могли б більше розповісти українцям про Чечню? Я маю на увазі освіченіх людей чеченської діаспори. Для прикладу можу навести ефективну роботу кримськотатарського режисера Ахтема Сейтаблаєва, який своїм фільмом «Хайтарма» забезпечив справжній «прорив» у сприйнятті українцями кримськотатарської культури. Зараз Ахтем зініє художній фільм про війну на Донбасі. Думаю, що цей факт також послужить зближенню наших народів.

— Звичайно, потрібно працювати в цьому напрямку, щоб ознайомити українців з чеченською культурою. Не знаю, чи в Одесі та в інших містах України є потрібні людські ресурси, але в країнах Європи осіло багато представників чеченської інтелігенції. Це — і високопрофесійні журналисти, і люди, пов'язані з кі-

Іса Мунаєв

нематографом. Тому працювати в цьому напрямку можна, головне, щоб був інтерес з боку українців. У Західній Європі живе відома чеченська співачка Ліза Умарова, яка сама хотіла зробити тур містами України. Ми навіть листувалися з цього приводу. Вона могла б співати про Чечню як чеченською, так і російською мовами, вивчила вона і деялька українських пісень.

— Я чув про хороші патріотичні пісні, які виконував молодий чеченський співак... Ось тільки прізвища його не запам'ятав. Була там і пісня про Україну...

— Так, це — Імам Алімсултанов, а пісня називається «Спасибі тобі, Україно!». На жаль, співак був убитий російськими спецслужбами в Одесі. Причому разом з усіма родичами, які перебували в той момент у дома. Російські терористи не пожаліли нікого... Імам Алімсултанов співав російською мовою про Чечню і про ті злочини, які творила на нашій Батьківщині Росія. Він більше нічим не займався, лише свою творчістю, то-му немає жодних сумнівів, що вирок був винесений саме за його патріотичну культурницьку діяльність. Ще Тимур Мацураєв і Хасмагомед Хаджимуратов, вони також співують російською. На жаль, не запам'ятала імені нового автора, який написав пісню, присвячену нашему незабутньому комбату Іса Мунаєву. Вона звучала на пам'ятному вечорі в Дніпропетровську...

Сергій ЛАЩЕНКО

Іса Мунаєв проводжали в останню путь з українськими і чеченськими прапорами...

ПРЕЗИДЕНТ СХВАЛИВ ДОПУСК ІНОЗЕМНИХ ВІЙСЬК ДЛЯ НАВЧАНЬ

Президент Петро Порошенко підписав Указ «Про План проведення багатонаціональних навчань за участі підрозділів Збройних Сил України на території України та іншої участі у багатонаціональних навчаннях поза межами України на 2015 рік і про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2015 році для участі у багатонаціональних навчаннях».

Глава держави також підписав Закон № 255-ВIII від 17 березня «Про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2015 році для участі у багатонаціональних навчаннях», повідомляє президентська прес-служба.

Коментуючи участь українських військових у навчаннях, П. Порошенко зазначив: «Рівень підготовки наших військовослужбовців, які беруть участь у навчаннях та тренуваннях, має бути таким, щоб вони стали інструкторами з підготовки і розвідування досвід, який набули для боротьби з диверсійно-розвідувальними групами, для підвищення ефективності різних секторів наших Збройних Сил».

В Україні у 2015 році передбачені ряд спільніх із США навчань — «Фіарлес Гардіан — 2015» (всього учасників 2,2 тис. осіб, з них до 1 тис. військових США), «Сі Бриз — 2015» (всього 2,5 тис. учасників, з них до 1 тис. військових США та до 500 військових з країн НАТО чи програми «Партнерство заради миру») та «Сейбер Гардіан/Репід Трайдент — 2015» (всього 2,1 тис. учасників, з них до 500 військових США та до 600 військових з країн НАТО чи програми «Партнерство заради миру») та ін.

Крім того, затверджений план участі українських військових у багатонаціональних навчаннях за кордоном.

А ЗУСТРІВ — ВОЇНІВ!

Розпочинаючи агресію проти України, президент Росії Путін не розрахував, що в українців настільки високий рівень патріотизму. Про це заявив перший заступник Голови Верховної Ради Андрій Парубій на церемонії нагородження бійців батальйону Національної гвардії ім. Кульчицького державними та відомчими відзнакоюми, повідомляє кореспондент «Укрінформу».

«Він (Путін — ред.) був переконаний, що ті вісім обласей він візьме без будь-якої боротьби. Жодна аналітика, жодні розвідувальні служби Путіна не могли передбачити того, що сталося. Вони давали звіти, наскільки знищена українська армія. Вони давали звіти, скільки агентів ФСБ запхано в нашу Службу безпеки. Вони давали звіти, наскільки знищена система оборони. Здавалося, вони все передбачили, все розвалили. Вони не могли собі уявити, що пряма з Майдану хлопці і дівчата візьмуть зброю, підуть на передову і зупинять цю орду», — наголосив перший віце-спікер.

За його словами, російні хотіли створити образ «українсько-салою» або якоїсь «переяканої істоти». «І раптом вони побачили іншу Україну — Україну воїнів, Україну вільних людей. Вони не можуть зображені мотиви, які рухають вільними людьми», — наголосив А. Парубій.

У церемонії нагородження взяли участь також секретар РНБО Олександр Турчинов, міністр внутрішніх справ Арсен Аваков.

Гатило ще до війни

Нещодавно новинною топ-темою було оприлюднене прес-службою «Правого сектора» повідомлення, що Добровольчий український корпус отримав наказ залишити зону АТО. Цю інформацію пізніше прокоментував в. о. спікера Генштабу Владислав Селезньов: «Жодні ультиматуми хлопцями-представниками добровольчих батальйонів не ставилися. Ім було запропоновано для систематизації та впорядкування діяльності всіх підрозділів увійти до складу Національної гвардії або ж через районні військові комісаріати призватися до лав Збройних Сил. Хлопці взяли паузу для того, щоб подумати».

У принципі, такий публічний обмін думками показав, що влада просить якнайшвидше вирішити: або ДУК у складі Збройних Сил, або «хлопці повинні визначитися».

— Валерію, ви не думаете, що час добровольчих батальйонів минув, і їм пора ставати підрозділами Збройних Сил? У єдиності, у тому числі й військовій, — наша сила. Хіба ні?

— Ми вважаємо себе Збройними Силами України. Одна зі статей Конституції каже, що право громадянина — стояти на захисті незалежності та цілісності своєї держави.

Не наша проблема, що військові і керівництво держави не надають нам належного та гідного місця. Ми готовійти на будь-яку конструктивну співпрацю, не бачимо тут великої проблеми, виконуємо свої завдання. Ми утримуємо позиції тому, що ми тут потрібні. Кожному з нас хотілось би бути вдома. Комусь сіяти город, комусь займатися сім'єю. Ми тут переважаємо не тому, що нам нема чого робити, а тому, що є нагальна потреба. А твердження, що час добровольчих батальйонів минув, — таке не просто рано говорити. Це злонісно говорити. Бо що змінилося? Ми втратили контроль над Кримом, ми втратили контроль над більшою частиною двох областей, українські військові, українські громадяни продовжують переважати у полоні. Українці продовжують катувати і зневажати на території окупованих регіонів, і ми не бачимо, щоб щось змінивалося.

З іншого боку, ми не можемо не помічати контрабанди в зоні АТО. Провозяться фури невідомо з чим, не наша компетенція їх перевіряти. Але ми починаємо розуміти, що добровольчі батальйони просто заважають комусь тортувати з бойовиками, з окупантами. Але це — не наша справа. Є Служба безпеки, є міліція. Нехай вони з цим розбираються. Якщо говорите про нас: ми залишаємося на позиціях, які вдається утримувати вже дев'ять місяців. І ми не бачимо, щоб у когось було бажання тримати їх замість нас. Якби прийшов хтось і сказав: давайте, хлопці, звідси, ми ефективніші, ми готові вас замінити, — то ми би пішли. А по-друге, в нас іще ю нема довіри до цих всіх людей, які зараз уособлюють тут МВС та інші установи.

— Я, наприклад, зараз згодна, що політична та військова складові, як переконує держава, мають бути розділені. Логічно, чи не так?

— Більша частина людей, які є у Добровольчому корпусі, не є членами «Правого сектора» як партії. Ім це нецікаво. І я в тому числі не був членом «ПС», просто довелось стати ним по ходу, бо було багато прохань, були виборчі нюанси. Ми тут не через політичну складову, а з дуже простої причини. Я стільки пережив страху за батьків, за рідних, бо на кожному військовому транспорті, як ми бачили з Росії, написано: «На Київ». Люди, які стоять з іншого боку лінії, постійно наголо-

ГАТИЛО З «ПРАВОГО СЕКТОРА»: «ЯКБИ Я БУВ НАЧАЛЬНИКОМ ГЕНШТАБУ, ЗАСТРЕЛИВСЯ БИ ЩЕ ВЕСНОЮ...»

«ДУК не проти, але ми хочемо увійти до Збройних Сил цілим підрозділом», — коментували ситуацію спікери «ПС».

На сьогодні жодних додаткових повідомлень про перемовини не було. Ми вирішили поговорити про ситуацію з одним із найбільш відомих вояків «Правого сектора».

Гатило, або Валерій Чоботар, член «Правого сектора», давній друг і побратим Дмитра Яроша. Він став відомим широкому загалу завдяки фільму «Добровольці Божої Чоти». Саме командир роти 5 батальйону Добровольчого українського корпусу, у мирному житті суддя міжнародної категорії з фріфайту, «тризубівець» майже з двадцятирічним досвідом був стрижневою особою фільму. Його роздуми видалися нам цікавими (стилістика мови співбесідника збережена — ред.).

шують, що інша ціль — звільнити Київ від «хунти та фашістів». І наше перебування зараз на передовій — це від небажання, щоб вони рухалися далі. Це — єдина причина.

— Але інтрига є. Генштаб хоче, щоб ви стали частиною армії.

— Ми, насправді, маємо офіційно класні стосунки з військовими і воюємо так ефективно завдяки їхній підтримці. Боеукомплект, спільні дії, спільні війна відбуваються разом з військовими. І для нас офіцери на передовій — побратими. Зараз, проїжджаючи зону АТО, навіть сьогодні, ми чули такі вітання: «Хлопці, ми з вами, в жодному разі нікуди не йдіть». Ви б бачили, наскільки міцна солідарність, наскільки сильна підтримка армії. Ми просто морального права не маємо піти. Попри весь бруд, який на нас лить, нас люблять. Не знаю, що думає про нас Генштаб, але вони навіть не мають сміливості приїхати і нас перерахувати. Вони не приїхали, щоб подивитися, яка в нас структура, як ми оброблені, чому ніхто не ставить такі запитання Генштабу? Вони заявляють, що у нас є певна кількість цивільних людей. Хай приїдуть. Зовні ми нічим не відрізняємося від військових. Різниця тільки у тому, що ми завжди тверзеї, коли б до нас не приїхали. Переконаний, що наявні кількість частини двох областей, українські військові, українські громадяни продовжують переважати у полоні. Українці продовжують катувати і зневажати на території окупованих регіонів, і ми не бачимо, щоб щось змінивалося.

Мені здається, що їм випадає приїхати, подивитися, що це за добровольці. Яка дисципліна. Ну, вони хоч разробили перевірки, складали звіти, як воюють добровольці? Ну, як я можу ставитися до того, що генерали приїхали в Селідове за 30 кілометрів до передової, а потім бігом поїхали землю отримувати, як учасники АТО. Ну, як ми можемо ставитися? Ми ж їх насправді не бачимо. Ми не бачимо генералів. Ми бачимо військових, з якими воюємо, які нам допомагають, від яких отримуємо координацію. Бо треба віддати належне: ми не такий гіантський проміжок фронту займаємо, він досить обмежений — решту займають військові. Але нас направляють часто просяти: хлопці підїдьте, підтримайте нас. Ми мотивовані, просто дух піднімаємо, спілкуємося, чому ми без зарплати воюємо, чому не бухаемо. Зараз прости військові на передовій кажуть: «Ми вас не здамо».

Але якщо ми віддімемо з позицій, з'явиться купа дірок, куди поставлять загони молодих хлопців, які навіть не постріляли нормально. Чесно кажучи, наш підрозділ досить втомився. Ми би хотіли зробити нормальне боєве злагодження, привести себе до ладу, пустити людей у відпустки. Але ми на даний момент не маємо морального права так зробити: на передовій можуть опинитися необстріляні люди. Нам набридає ця війна.

— Чи існують умови, на яких би ви вийшли в ЗСУ?

— У мене є керівництво, є наш військовий лідер Дмитро Ярош. І я сподіваюся, що певний конструктив у перемовинах є. Але про те, щоб залишити передову, ми дізнаємося з Інтернету. У нашому щоденному житті нічого не змінилося, кожен день ідуть навчання. У нас кілька полігонів, найголовніший — наша база. І у нас є таке відчуття, що як тільки «Правий сектор» пішов з терміналу, за кілька тижнів упав і старий, і новий (термінал Донецького аеропорту — ред.). Як тільки ми заберемося з Пісків, їх тупо здауть. Але загалом наша мета — розростися до тренованої, сучасної, підготовленої бойової структури. І якщо нас буде кілька національних батальйонів, вишколених та вивчених, то це не

також не з'явиться купа дірок, куди поставлять загони молодих хлопців, які навіть не постріляли нормально. Чесно кажучи, наш підрозділ досить втомився. Ми би хотіли зробити нормальне боєве злагодження, привести себе до ладу, пустити людей у відпустки. Але ми на даний момент не маємо морального права так зробити: на передовій можуть опинитися необстріляні люди. Нам набридає ця війна.

— Чи існують умови, на яких би ви вийшли в ЗСУ?

— У мене є керівництво, є наш військовий лідер Дмитро Ярош. І я сподіваюся, що певний конструктив у перемовинах є. Але про те, щоб залишити передову, ми дізнаємося з Інтернету. У нашому щоденному житті нічого не змінилося, кожен день ідуть навчання. У нас кілька полігонів, найголовніший — наша база. І у нас є таке відчуття, що як тільки «Правий сектор» пішов з терміналу, за кілька тижнів упав і старий, і новий (термінал Донецького аеропорту — ред.). Як тільки ми заберемося з Пісків, їх тупо здауть. Але загалом наша мета — розростися до тренованої, сучасної, підготовленої бойової структури. І якщо нас буде кілька національних батальйонів, вишколених та вивчених, то це не

також не з'явиться купа дірок, куди поставлять загони молодих хлопців, які навіть не постріляли нормально. Чесно кажучи, наш підрозділ досить втомився. Ми би хотіли зробити нормальне боєве злагодження, привести себе до ладу, пустити людей у відпустки. Але ми на даний момент не маємо морального права так зробити: на передовій можуть опинитися необстріляні люди. Нам набридає ця війна.

— Чи існують умови, на яких би ви вийшли в ЗСУ?

— У мене є керівництво, є наш військовий лідер Дмитро Ярош. І я сподіваюся, що певний конструктив у перемовинах є. Але про те, щоб залишити передову, ми дізнаємося з Інтернету. У нашому щоденому житті нічого не змінилося, кожен день ідуть навчання. У нас кілька полігонів, найголовніший — наша база. І у нас є таке відчуття, що як тільки «Правий сектор» пішов з терміналу, за кілька тижнів упав і старий, і новий (термінал Донецького аеропорту — ред.). Як тільки ми заберемося з Пісків, їх тупо здауть. Але загалом наша мета — розростися до тренованої, сучасної, підготовленої бойової структури. І якщо нас буде кілька національних батальйонів, вишколених та вивчених, то це не

також не з'явиться купа дірок, куди поставлять загони молодих хлопців, які навіть не постріляли нормально. Чесно кажучи, наш підрозділ досить втомився. Ми би хотіли зробити нормальне боєве злагодження, привести себе до ладу, пустити людей у

Президент Росії Володимир Путін своєю зовнішньою політикою послідовно намагається зруйнувати всю систему міжнародної безпеки, яка склалася з 1945 року. Про це заявив в ексклюзивному інтерв'ю Радіо «Свобода» 13-й чемпіон світу з шахів, російський політичний діяч Гаррі Каспаров. На його думку, що однієї міжнародної конференції, на кшталт Ялти 1945 року, на якій Захід поділив із російським лідером зони впливу, не буде. На Заході ще не в змозі побачити глобальні наслідки дій Путіна проти України, назначає Каспаров. Але поступово західна бюрократія починає розуміти, що примирення з агресором неможливе і відсічі йому не уникнуть. Водночас населення Росії зрештою може зрозуміти, що розплата за Крим є занадто дорого. Тобто у підсумку псевдопатріотичний запал і запаморочення від пропаганди може скликнути й холодильник переможе телевізор.

— Ви, пане Каспаров, видали в Україні, завдяки одному з кількох видавництв, книгу «Торгівля страхом». Саме цими днями відбувалася в кількох книгарнях презентація цієї книжки, і Ви особисто відвідували її заходи, звісно, давали автографи... Я ще не встиг прочитати Вашу книжку, тому мое перше запитання — у чому ж полягає «торгівля страхом»?

— «Торгівля страхом» — це назва моєї статті, опублікованої 4 січня 2001 року в The Wall Street Journal, в якій я намагався передбачити динаміку розвитку путінського режиму. На жаль, передбачення збіглося майже із стовідсотковою точністю. Я ще тоді зауважував, що буде експлуатуватися страх Заходу перед потенційною агресією з боку Росії і перед конфронтациєю, а з іншого боку, — страх промадян Росії (колишніх радянських громадян) перед західним впливом, перед тим, що Росія буде нібито поглинута Заходом. У цьому розрізі будуватиметься майбутня політика. Домінування цього фактора зайніло певний час у політиці Росії, і саме це книга висвітлює у більш ніж тридцяти статтях — з 2001 до 2015 року. Остання стаття — про загибель моого друга і соратника Бориса Немцова, його вбивство у Москві, яке певною мірою підсумовує трансформацію путінського режиму в персоналістську диктатуру з яскраво вираженою фашистською ідеологією.

— Хто тоді торгівє страхом за Вашою логікою, — Володимир Путін чи ні? Хто тоді такий «вигодо-видобувач»?

— Насправді, це не тільки Путін. У даному випадку він є диктатором, навколо якого склалася ця система координат бенефіціаріїв. З одного боку, — страх у Росії, він постійно накається телебаченням, а з іншого, — експлуатація потенційного конфлікту на Заході, яка демонструє «відмороженість» путінської Росії.

— Шантаж?

— Шантаж. Більше того, шантаж вищого ступеня, тому що в фільмі, присвяченому річниці анексії Криму, Путін вже відкрито погрожував світу ядерною війною.

Не випадково російський посол у Копенгагені вважає, що якщо його московський начальник дозволяє собі таке, то він теж може дещо полякати датчан ядерною загрозою, і це, звісно, викликало в Данії певний шок. Але мені здається, що зараз ми підійшли до того моменту, коли ця торгівля перестає бути такою прибутковою, якою була раніше. Так вийшло через те, що Заход уже переконався, що з Путіним мати справу не можна. Близький той час, коли прийде розуміння, що для Путіна будь-які домовленості — змога когось обманути. Тому що підписаний документ за великим рахунком все одно не має жодного принципового значення. За двадцять три роки — з 1991-го до 2014-го — Росія підписала з Україною чимало документів...

— ...Договір про дружбу між Україною та Російською Федерацією, Будапештський меморандум...

— ...Можна перерахувати. Кохан російський президент підписував певний договір, кохан російський парламент його ратифікував. Насправді, за 23 роки Росія не висловила щодо України жодної дипломатичної претензії з приводу розподілу Радянського Союзу. Тобто такої теми не було просто. Саме цим кримське і східноукраїнське питання відрізняється від будь-чого в історії. Навіть якщо взяти за приклад 30-ті роки — страшні часи. Навіть гітлерівська Німеччина спиралася на настрої серед німців, що, мовляв, Версальський мир після Першої світової війни був несправедливим — німці втратили і ту територію, і цю, були дипломатичні демарші з боку Німеччини. В

Гаррі Каспаров: ПУТИН ДУЖЕ НЕБЕЗПЕЧНИЙ, АЛЕ ЦЕ НЕ СТАЛІН ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ 40-Х

даній ситуації (з боку Росії) не було дипломатичних демаршів.

Що ще робить нинішню історію неймовірною з точки зору здорового глузду... Якщо ми, скажімо, будемо шукати паралелі у сучасній Європі — те, чим займається путінська пропаганда і друзі-лобісти Путіна на Заході: мовляв, є Каталонія, мовляв, є Країна Басків, мовляв, є Шотландія, Північна Італія, і в бельгійців є проблеми валлонів із фланандцями... Але України це не стосується, тому що тут за 23 роки не було жодної серйозної політичної сили, метою якої було б відокремити від України частину території і приєднати до Росії. В Криму 4 відсотки набрала партія на кшталт цього...

— ...Партія нинішнього «прем'єра» анексованого Криму Аксёнова набирає до анексії «копії» на місцевих виборах...

— Але це не можна навіть прикладом вважати. А в Донецькій та Луганській областях була лише Партія регіонів, і я ніколи не чув, що тема відокремлення бодай якось озвучувалася. Тому, коли сьогодні Путін намагається нав'язати «політичне урегулювання», виникає запитання — з ким? У Кatalonії є політична сила, у Країні Басків теж є, і у ірландців була...

— ...ІРА?

— Однак було і політичне крило «Шинн фейн». І ці дії завжди мали якесь політичну основу, а тут такого немає. Тому вся ситуація в Україні (при певних аналогіях із захопленням у 30-х роках Австрії, Судет) усе-таки вибивається з даних історичних уявлень.

Найголовнішим є те, що Путін намагається послідовно зруйнувати систему міжнародної безпеки, яка склалася з 1945 року. І в цьому доречна аналогія з діями Гітлера у 30-х роках. 1945 року були досягнуті й прописані певні домовле-

ності і розуміння подальшого розвитку світу. Не всі Ялтинські домовленості 1945 року були зафіксовані, але світ розумів, що Рузельт із Черчиллем домовились віддати Сталіну Східну Європу. Тому, коли було вторгнення радянських військ у Чехословаччину 1968 року і в Угорщину 1956 року, придушення східної Німеччини, Заході знав про певну домовленість.

— Пане Каспаров, Ви різко критикуєте не лише пана Путіна, а й західних лідерів. На Ваш погляд, вони, м'яко кажучи, недостатньо протидіють тому, що зараз робить Путін. У цьому зв'язку — а чи не досягне президент Росії своєї стратегічної мети — «Ялти-2»?

— Думаю, що не досягне. При тому, що все вами сказане стосовно моєї критики я повторюю, причому в дуже жорсткій формі. Це не є

— ...До завершення цієї «партії» ще далеко. А як Гітлер вигравав до 1941 року? На цих історичних відрізках, поки Заход зосереджується, диктатор завжди має перевагу.

— ...І насправді грає не в шахи, а в «чапаєва»?

— Він у принципі грає в своїй ігри.

В даному разі я би сказав, що це — аналогія із покером. Путін вміє блефувати, підвищувати ставки, і в нього є можливість підвищувати ці ставки. Його нічия думка не хвилює: ні пересічних росіян, ні парла-

менту. А лідерам на Заході постійно доводиться озиратись — як відреагує суспільство, яким буде рейтинг? Однак потенціал путінського блефу вже вичерпується, адже вже пішов у хід «ядерний шантаж». І все-таки варто не забувати, що ресурси сьогоднішньої Росії — незіставні порівняно із ресурсами СРСР. Звісно, Путін дуже небезпечний, але це не Сталін другої половини 40-х років. Тож ми розуміємо, що Росія сьогодні досить слабка й економічно, і соціально.

— А як же ці 86 відсотків, які за Путіна?

— Мене хвилює думка цих 14 відсотків, котрі готові сказати, що дій Путіна їх не влаштовують. Тим паче, у Москві люди мислять інакше, і сто тисяч, котрі вийшли на мітинг пам'яті Немцова, доводять, що не зрозуміло, кого у Москві більше? Головна проблема на сьогодні — це те, що путінська пропаганда досягла колosalних успіхів у спотворенні реальності навіть серед просунутих росіян.

— І скільки ж притримається така ситуація — рік, два, десятиліття?

— Путінська пропаганда стверджує, що Європа скоро розколеться, санкції буде скасовано. Що жодна зброя в Україні не надійде, адміністрація Обами заблокує будь-які шляхи налагодження миру. Ця картина, в якій Путін завжди переможець, поки що домінует. І реальна пропагандистська боротьба повиннайти на рівні серединного класу Москви.

— Це не наївно, що всередині Росії може визріти впливова антипутінська сила, здатна зупинити його в цих агресивних діях?

— Тільки-но люди розуміють, що реальність зовсім не відповідає їхнім життєвим цілям, вони змінюють поведінку. Те ж саме стосується багатьох російських олігархів. Але це — питання ризиків. Один ризик — йти за Путіним, інший — проти нього.

— І насамкінці нашої розмови — на Вашу думку: що може зараз протистояти Україна Путіну? Так, ще рік тому української армії взагалі не було, тепер вона є, і українські воїни демонструють героїзм. Але все одні військові ресурси Росії на сьогодні потужніший, «воєнторг» — сильніший...

— Україна дала відсіч і це є дуже важливим. Якби українська армія не дала цієї геройчної відсічі, взагалі теми не було б. Путін готувався до цього п'ятнадцять років, задіяв мільярди доларів для купівлі свого лобі, задіяни бізнес-інтереси. У нього там на «бензоколонії» — Шредер (колишній канцлер Німеччини).

— ...І які ж приводи для оптимізму українців? Вони є — ці приводи?

— Пам'ятаю, коли я грав другий матч із Арапом Карповим (тоді Каспаров став чемпіоном світу, — ред.), я виграв першу партію. Потім були дві нічиї, а потім я програв четверту і п'яту партії поспіль. І

складалася важка для мене ситуація — я на той час поступався мінус один, а в разі нічії в матчі загалом Карпов зберігав звання чемпіона світу, тобто мені слід було здобути перевагу у дві партії. Після цього я зірвав рахунок у матчі, згодом ще виграв одну партію, і зрештою переміг у матчі загалом.

— І для України зараз тренд змінюється у протистоянні з Путіним?

— Звичайно! Зараз тренд явно змінюється. Так, завтра ця «партія» не закінчиться. Але ясно, що козирі Путіна вичерпаються. Незважаючи на шалені кинуті ним ресурси, видно, що Путін програє. Не було

ЗАХИСТ ПУТИНА...

Ілюстрація з сайту ttolk.ru

б того опору, нічого вже не було б.

— То що може ще вплинути на Путіна?

— На Путіна вже нічого вплинути не може. Нас цікавлять у даному разі російські олігархи — ця «еліта» путінська і московський середній клас. У будь-якій надцентралізований державі найбільш рішучою завжди є столиця. Тому нас цікавлять декілька мільйонів людей. Як тільки люди розуміють, що їх майбутнє залежить від зміни влади...

— Вибори? Чуров порахує так, як треба...

— Ні, ні, вибори в Росії владу не змінюють. Якщо названі мною люди розуміють, що їхнє майбутнє залежить від того, чи сидить у Кремлі Путін, алгоритм поведінки людей змінюється. Ми не знаємо, з якою швидкістю. Однак події можуть розвиватися раптово. Всі диктатури падають раптово. Як тільки виникне розуміння, що путінська влада несе загрозу певним людям, котрі мають плани на своє майбутнє, тоді виникнуть таке розуміння. Поки що путінська пропаганда переконує, що всі ці труднощі — тимчасові. Завдання, щоб люди зрозуміли, що за Крим йде розплата. І це стосується не лише Криму. Як казали ще в СРСР, у підсумку холодильник перемагає

— ...В Україні зараз тренд змінюється у протистоянні з Путіним?

— Пам'ятаю, коли я грав другий матч із Арапом Карповим (тоді Каспаров став чемпіоном світу, — ред.), я виграв першу партію. Потім були дві нічиї, а потім я програв четверту і п'яту партії поспіль. І

НАРОД РОСІЇ ПЕРЕТВОРЮЮТЬ НА НАРОД ВІЙНИ

Страх народного протесту привів владу Росії до публічної істерики, яка триває ось уже більше року, і до рішення про війну. Про це пише у своїй статті «Всі були живі» російський політик, депутат Псковських обласних Зборів Лев Шлосберг.

«Причина проста — влада Росії, особисто президент сильно злякається, коли народ України вийшов на вулиці і відмовився у довірі керуванню і брехливому президенту Віктору Януковичу. Влада Росії злякалася не за Януковича, вона злякалася за себе. Себе вона поставила на його місце, тому що добре розуміє — вона давно заслужила на такий самий, якщо не більший, народний протест», — вва-

жає Шлосберг. На його думку, віна, яку веде Росія, ведеться на два фронти. «Країна приведена в стан військового табору, відкрито погання на «ворогів держави», чи тай — «ворогів народу». Росія веде дві війни одночасно — проти зовнішніх і внутрішніх ворогів. Всі передні такі війни в будь-яких державах завершувалися крахом держави», — пише журналіст.

«Але масштаб брехні й самообману в Росії зараз такий, що самі керівники держави вважають цей рукотворний крах вершиною державного будівництва», — резюмує він.

Лев Шлосберг — російський політик, журналіст і видавець газети «Псковська губернія». У липні 2014 року виявив перші могили загиблих в Україні російських десантників. Через деякий час був побитий невідомими.

УНІАН

У МВС РФ ВИЗНАЛИ: ВОЮЄМО...

Частина російських націоналістів беруть участь у бойових діях на сході України на боці бойовиків так званих «ДНР» і «ЛНР». Про це заявив на засіданні Ради при президенті РФ з розвитку громадянського суспільства і прав людини заступник начальника Головного управління з протидії екстремізму МВС РФ Володимир Макаров, повідомляє ТАСС.

Так, за його словами, частина подалася брати участь у бойових діях на боці бойовиків так званих «ДНР» і «ЛНР», інші підтримують українські батальйони. За словами представника МВС, Росія вживає заходів щодо недопущення війзду в Україну представників російських націоналістичних організацій. І хто ж тим словам тепер вірить?

ЇМ ПОТРІБНА ВСЯ УКРАЇНА...

Бойовики «ДНР» заявляють, що війна закінчиться, коли на південні від Росії буде «проросійська держава». Про це сказав в інтерв'ю «Лента.ру» один із лідерів бойовиків «ДНР», командир батальйону «Восток» і так званий «секретар Ради безпеки» «ДНР» Олександр Ходаковський, якого російські журналісти назвали «другою людиною в «ДНР».

«Я приймаю для себе існування ЛНР і ДНР лише як перехідний етап. Наша війна закінчиться тоді, коли на південні від Росії буде проросійська антифашистська (фашистами в Росії і підконтрольних РФ квазідержавах утворення називають українців, тобто мається на увазі антиукраїнська — ред.) держава. Інакше кажучи, нам потрібна вся Україна», — заявив він.

Також він розповів, що плани бойовиків — виключно наступальні і пригрозив застосуванням артилерії з «неминучими руйнуваннями».

«Встановлена з серпня тенденція під час бойових дій відсувати лінію фронту збережеться. Якщо ми активізуємося, то виключно заради того, щоб просуватися далі», — заявив Ходаковський.

При цьому бойовик звинувачує в агресії українську владу.

Ілля Яшин

Соратник убитого російського політика Бориса Нємцова Ілля Яшин продовжує підготовку зниклої доповіді Нємцова про участь російських військовослужбовців у війні на Донбасі. Про це він написав у своєму Фейсбуці.

«Вдалося поспілкуватися з людьми, які були джерелами Нємцова... Джерела ці представляють інтереси родичів загиблих солдатів, яким не виплачують обіцяні компенсації. Наприкінці січня вони

ПІДГОТОВКА ДОПОВІДІ НЄМЦОВА ЩОДО ДОНБАСУ НАБЛІДАЄТЬСЯ ДО ЗАВЕРШЕННЯ

неформально звернулися до Нємцова, щоб він чинив тиск на Мінобороні і допоміг добитися виплат», — написав Яшин.

За словами джерел, було дві великі «хвили трун» до Росії. Перша — з кінця літа 2014 року, коли «значні втрати були з обох боків, особливо під Іловайськом». Тоді родичі загиблих «відпускників» промовчали, бо отримали компенсації по 3 мільйони рублів і дали підписки про нерозголошення під загрозою кримінального переслідування.

«Друга хвиля трун» пішла до Росії в січні й на початку лютого 2015 року. Це було пов'язано з ескалацією війни, насамперед, під Дебальцевим. Але тепер російські

солдати перед відправленням на Донбас офіційно звільнювалися зі збройних сил, юридично стаючи «добровольцями». Під часне слово командирів частин їм гарантували, що разі поранення або загибелі родичам перерахують грошові компенсації, як було

влітку. Насправді ж, жодних компенсацій цього разу родичі не отримали: «Командири розводили руками і посидалися на начальство. Офіційно звертатися за компенсацією можливості не було, оскільки формально загиблі солдати вже не були військо-

вітниками. Родичі почали висловлювати невдоволення і шукати юристів, які зможуть захищати їхні права (заявки цьому інформація і дійшли до Нємцова).

Незважаючи на всі складнощі, заликаність і підписки про кримінальну відповідальні-

сть за розголошення, підготовка доповіді наближається до завершення. Як і планувалося раніше, вона буде видана в квітні. Також якщо в когось є ще якесь інформація на цю тему, Ілля Яшин закликає писати на адресу — doklad.voina@gmail.com.

«Солдат №...» — от і весь слід російського найманця на українській землі...

Російські солдати під Іловайськом (скріншот відео СБУ)

За що ж нам «брат» такий?!

РОСІЯ ПРАЦЕВЛАШТОВУЄ СВОЮ П'ЯТУ КОЛОНУ

Екс-міністр внутрішніх справ України Віталій Захарченко включений до складу експертної ради комітету Держдуми з власності, де буде курирувати питання захисту майнових інтересів російських інвесторів за кордоном. Про це «Ізвестіям» розповів голова комітету Сергій Гаврилов.

Нагадаємо, 21 лютого 2014 р. Верховна Рада України відправила у відставку В. Захарченка. За даними ЗМІ, в той же день екс-міністр залишив територію країни. 28 лютого 2014 р. Генеральна прокуратура України вимагала від МВС та СБУ протягом 10 днів затримати Захарченка як людину, яку підозрюють у масових вбивствах активістів у центрі Києва з 18 до 22 лютого. 4 березня він був оголошений у розшук. У січні 2015 року стало відомо, що Захарченко прийняв російське громадянство, при цьому він заявив, що не зирається від українського громадянства. Євросоюз, США та Канада включили Захарченка в списки українських чиновників, про-

ти яких були введені санкції.

За словами Гаврилова, колишній український чиновник буде надавати експертну допомогу при розробці законів, спрямованих на захист російських інвестицій, і сприяти поверненню незаконно вивезених капіталів з Росії, на чому наголосив у своєму посланні президент РФ В. Путін. В рамках діяльності експертної ради комітету роботу над відповідними законодавчими ініціативами запропоновано доручити Віталію Захарченку, який в даний час веде активну діяльність у держкорпорації «Ростех». УНІАН

* * *

У Москві на з'їзді КПРФ очільника Компартії України Петра Симоненка «колеги» нагородили медаллю й обрали до президії пленуму російської партії. Про це у Facebook повідомив нардеп Ігор Мосійчук, передає «Українська правда».

«Як відомо, члени КПУ активно сприяли сепаратизму й окупації Луганської та Донецької областей

Так само Міністерство юстиції зробило запит щодо перевірки можливої зміни громадянства Петром Симоненком й отримання ним російського паспорта.

КРАКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ НЕ ДАВ ПОСЛУ РФ «ТРИБУНУ ДЛЯ ПРОПАГАНДИ»

Ягеллонський університет у Кракові скасував лекцію посла Росії в Польщі Сергія Андреєва, заплановану на 31 березня. Про це повідомляє «Медуза». Таке рішення, пояснив прес-секретар університету Адріан Охалік, пов'язане з дискусією, що розгорнулася навколо майбутньої лекції Андреєва.

Ряд студентів університету виступили різко проти виступу російського посла. У петиції, розміщеної в Інтернеті, противники лекції, зокрема, заявили, що на тлі військового конфлікту в Україні вважають неприйнятним запрошувати в університет посла «крайні-агресора». У випадку, якщо лекція не буде скасована, автори петиції пригрозили публічно обсвистати російського посла і зірвати захід.

Сенатор Богдан Кліш, у свою чергу, написав лист ректорові Ягеллонського університету, в якому, зокрема, вказав, що якщо на лекцію Андреєва не будуть запрошені представники російської опозиції, то мова піде про надання посла РФ «трибуни для пропаганди». Публікації, що осуджують рішення керівництва уні-

верситету запросити російського посла виступити з лекцією, також з'явилися у низці польських ЗМІ.

У посольстві РФ у Польщі підтвердили, що керівництво Ягеллонського університету скасувало лекцію Андреєва. Ректор університету Войчех Новак, повідомили ТАСС у прес-службі посольства, поінформував про відміну лекції у письмовій формі і «приніс послові своє вибачення у зв'язку з цією «вельми некомфортною ситуацією». «Вибачення ректора з розумінням прийняті», — підkreślли представники посольства.

Ягеллонський університет — один із найстаріших вищих навчальних закладів у Польщі та Європі в цілому. Серія зустрічей з послами, одним з яких мав стати Сергій Андреєв, проводиться протягом останніх трьох років факультетом міжнародних і політичних наук Ягеллонського університету.

Агентство Bloomberg у березні включило владу Польщі в число найбільш відмінних прихильників подальшого посилення санкцій, накладених Євросоюзом на РФ через її роль в українській кризі.

Я могу понять этих людей. Конечно, они тоже видят свою полуправду через свои собственные СМИ. Может быть, не так сильно искривляющие ее под свои нужды, как наше телевидение, но тоже не кристально честные. И пока мы возмущались, не поддерживали и противостояли, нас с вами тоже записали во враги. Как слово «немец» стойко ассоциировалось с фашистами у советских людей, так и мы теперь стали захватчиками.

И вроде плевать мне на мнение чужих, не всегда умных и образованных людей обо мне. Я все про себя знаю сама, за что можно лично меня любить и ненавидеть, но от вчерашнего разговора мне стало немного страшно. Страшно, что из-за этого, за что внутри страны миллионы людей испытывают национальную гордость, за ее пределами придется испытывать национальный стыд.

Успокійте меня те, кто живеть в заморських и не очень странах. Как вы там вообще?».

gazeta.ua

«ЩО ЗА БУЛЬБА БЕЗ УКРОПА?»

У Мінську відсвяткували річницю проголошення незалежності Білоруської Народної Республіки — День Волі, інформує білоруська служба Радіо «Свобода». Це — неофіційне національне свято з нагоди річниці створення Білоруської Народної Республіки в 1918 році, з початку 1990-х років у Мінську та інших містах Білорусі проводяться політичні акції, мітинги, ходи, присвячені цій даті.

Неважаючи на те, що акція проходила в робочий час, кількість людей, які взяли в ній участь, була значною — під час ходи кількість учасників сягала 2 тисяч осіб.

Учасники прикрасили акцію біло-чорвоно-білими прапорами, прапорами України та Євросоюзу.

Серед гасел на розтяжках: «Що за бульба без укропа?», «Росія — це війна», «Stop імперія!», «Сьогодні гризути Україну, завтра візьмуться за нас!», «Крим — Україна, щастя країні». Таким чином, як назначили організатори акції, центральною темою заходу стала солідарність з Україною.

У ході, яка пройшла від майданчика біля кінотеатру «Жовтень» проспектом Незалежності і вулицею Сурганова до входу в парк Дружби народів, взяли

участь відомі білоруси: Олександр Мілінкевич, Олексій Янукович, Анатолій Лебедєв, Юрій Губаревич, Лявон Борщевський, Григорій Кастусев, Віталій Римашевський, молодіжні лідери Дмитро та Анастасія Дашкевичі, Микола Демиденко та інші.

За інформацією Радіо

«Свобода», під час акції і після неї були затримані кілька людей. Також учасники кілька разів чули, як міліціонерам веліли по рапорту затримувати активістів у масках.

* * *

У Києві також відбувся марш на честь 97-річчя створення Білоруської Народної Республіки. Вуличними українською столицею пройшли люди з білоруськими та українськими прапорами.

У МЗС БІЛОРУСІ ЗАВІЛИ, ЩО НЕ ЗБИРАЮТЬСЯ ОБИРАТИ МІЖ СХОДОМ І ЗАХОДОМ

Білорусь не збирається вибирати між Сходом і Заходом, а буде розвивати взаємовигідні відносини з усіма. Про це заявив під час міжнародного експертного форуму «Мінський діалог» перший заступник міністра закордонних справ Білорусі Олександр Міхнєвич, пише «Наша Ніва».

«Вибудовуючи союзницькі відносини з Російською Федерацією, ми жодною мірою не робимо це за рахунок утисти Євросоюзу. І навпаки, партнерські торгово-економічні зв'язки з ЄС нікак не суперечать динаміці нашої тісної взаємодії зі

Сходом», — заявив він. На думку Міхнєвича, односторонній геополітичний вибір — це взагалі хибний шлях.

«Останні події в Східній Європі наочно показали, наскільки неправильною і контрпродуктивною для держави може проявитися сама постановка питання про односторонній геополітичний вибір», — підкреслив перший заступник міністра.

«На тлі драматичних подій, які відбуваються останнім часом, Республіка Білорусь стала, по суті, донором стабільності в регіоні, єдиною на даний момент державою «Східного партнерства», в якій відсутні територіальні суперечки з сусідами, немає внутрішніх конфліктів на релігійному та національному ґрунті», — додав він.

УНІАН

ТИМ ЧАСОМ...

та радянській Білорусі».

Автор додає, що нинішня влада Росії вирішила скасувати рішення часів СРСР про передачу Криму Україні в 1954 році. Тому тепер на основі цього прецеденту треба почати обговорення і про розподіл Білорусі.

«Якщо товариш Лукашенко пропагуватиме «єресь про незалежність», то не виключено, що на сході сучасної Білорусі з'являться народні республіки, які скасують рішення комуністичної влади про передачу російської землі Білорусі», — йдеться в статті.

У РОСІЇ ЗАГОВОРИЛИ ПРО РОЗПОДІЛ БІЛОРУСІ ЗА СЦЕНАРІЄМ КРИМУ І ДОНБАСУ

Російські ультраправі націоналісти на тлі війни в Україні заговорили про несправедливість існування незалежної Білорусі в сучасних кордонах. Про це повідомляє ZN.ua з посиланням на статтю на сайті російських націоналістів та її виклад у польській газеті Rzecznopolska.

Автор пише, що радянська влада «безпідставно вирішила створити окрему Білоруську Республіку» і в

На білоруській землі, на кордонах областей насразу зустрічали хлібом-соллю. А на українській — у цей же час руйнувалися Мінські домовленості.

Сотні українців гинули, прориваючись з дебальцевського котла. А у вестибюлях білоруських готелів день і ніч на величезних плазмових екранах крутили кадри російського ТБ — то з пропором «ДНР» над захопленим Дебальцевим, то з невідомими в камуфляжі (шеврони ЗСУ крупним планом), що б'ють підлітка, який упав...

Миротворець Лукашенко нас обнадіяв. І українським журналістам, які вирушили в прес-тур Білоруську, дуже хотілося побачити всюди співчуття і розуміння.

Спічували нам помірно, а розуміти відмовлялися.

Найбільше, на що сподобилися, — абстрактні побажання миру. Війну в Україні називали «перипетіями», і обіцяли, що «все устаканиться».

У нечастих міжсобойчиках на запитання про винних відповідали запитаннями: «А навіщо українці збили Boing?» або «Чому напали на Росію?». І лише з вуст молодої співробітниці провінційного виконкому почали побажання перемоги. За що я їй широ вдячний.

Втім, чого ображатися... Мати свою думку в цій країні може, мабуть, лише одна людиня. Доля решти — проводити лінію президента?

Нам говорили: «Білоруські ЗМІ об'єктивні, а російських в ефірі немає». Це — частково правда. Але я бути з «НТВ-Беларусь», ніби і білоруським за місцем реєстрації, але яке вивергає все тут антиукраїнську брехню? А є ще супутникові і кабельні канали. На десятків російських кнопок наша лише одна — україномовний «ЕспресоТВ», що програє кремлівським пропагандистським монстрам за всіма статтями.

Своє ставлення до подій в Україні місцеві ЗМІ не афішують. Але в тому єдиному номері «Гомельської правди», який нам подарували, можна знайти матеріал на шапці про посилення держкордону «на українському напрямку». Довіра довірою, а судячи із заголовка, — «за кордоном стежать тисячі очей».

Лейтмотив усіх умовляє відносно України один: помиріться з Росією, нам було так добре втрьох у СРСР...

МОЛОДОСТЬ МОЯ, БЕЛОРУССІЯ...»

Була така пісня в моєму брежневському минулому, в тихі та сірі роки розвинутого соціалізму. І ось — немов у молодість повернувся. Пам'ятники Леніну на площах (їх нам демонстрували з

якимсь викликом — немови спеціально приїхали їх зруйнувати). Назви вулиць і підприємств: «Комінтерн», «Комунар», «Агрокомбінат Дзержинський». На прохідних вивішенні директиви Батьків — про економіку економіку (як у Леоніда Ілліча) і зміцнення виробничої дисципліни (як у Андропова).

«У нас все залишилося, як у СРСР», — заявив один із чиновників досить високого рангу. І жодної іронії в словах. Тільки гордість.

Схоже, всі фабрики і заводи того часу працюють і понині. Не біда, що будівлі вже тісні — зате фасади свіжопо-

ДОЯРКА

ЗА ТИСЯЧУ ДОЛАРІВ

На кондитерській фабриці в Гомелі, як нас запевнили, середня зарплата — 550 доларів, на швейцарському «Штадлер Мінськ» — 700, у лікарів елітного медичного центру — до 2000. Доярка на «Агрокомбінаті Дзержинський» заробляє до 1000 доларів. Це вражає. Настільки, що ряд колег заговорив про те, що «нам би такого Батьку».

Ось тільки незрозуміло: доходи у доярок солідні, а будиночки в селах здебільшого незавидні — одноповерхові дерев'яні зруби. Куди гроши

БІЛОРУСЬ

ЧИ ЗРОЗУМІЮТЬ ВОНИ

фарбовані. Все, що випускають, в основному залишається в країні. Експорт здебільшого — до Росії та афроазійського зарубіжжя. Санкції і висока собівартість заважають торгувати з Європою. І з Україною. Заводи і фабрики як були під державним контролем, так і залишилися. Хоча є частка приватного капіталу. Але — нарікав один з директорів — приватні акціонери «мало думают про народне благо, а більше про дивіденди», тому держава акцій устіпішних підприємств викуповує.

Державним бути зручно. Одне заважає: на відміну від приватного власника не можна інвестувати в ризикований проект і «невіправдані» експерименти. Закон, як зазначив той же директор, не дозволяє. Залишається модернізуватися «повільним кроком, боязким зигзагом», як писав шанований у Білорусі Ленін.

Ризикувати в країні може теж тільки одна людина. І якщо треба вкласитися в СП із статутним фондом у 60 млн. євро (як у випадку з ВАТ «Штадлер Мінськ», що складає швейцарські вагони і поїзди), він видає відповідний указ. В разі чого, йому за новації і відповідати.

(Закінчення
на 11-й стор.)

Білоруське село. Нові дороги і дерев'яні хати
(Фото: ic.pics.livejournal.com)

У будні людей на вулицях міст мало. «А що ім там робити, у нас всі працюють». Зайнтість майже поголовна, безробіття всього 0,7%.

Працьовитість прищеплюють податками. Податком на споживання, наприклад. Проворні митарі відстежують, чи відповідають покупки заробітку, і суворо прискають порушення. З нового року білорус має платити і податки з позик, навіть якщо позичив грошей у дружини або родичів. Оподатковується і купівля валюти.

Чекає остаточного підпису президента розкішний податок «на дармідство». Якщо ти працездатний, але не працюєш, — плати державі за безкоштовні соціальні послуги. З яких коштів? З тих, за які живеш, не працюючи. Під роздачу можуть потрапити 123 тисячі домогосподарок, включаючи і тих, хто сидить із дітьми більш ніж три роки. А можливо, і безробітні, що залишилися без допомоги (а вона за місцевими законами передбачена

Білоруська «золота» середина?

«Стільки, скільки треба».

За відсутності центрального комітету партії ідейним гартом білорусів командує «ідеологічна вертикаль», що бере початок від самого Лукашенка. Відін спускаються через заступників губернаторів із ідеологічної роботи, відповіді відділі виконкомів, заступників директорів на підприємствах, і так — до цехів. Про старі часи нагадали «інформаційні стенді» з питань ідеологічної роботи»

ців і росіян вони не шукають витоки державності в давньому минулому. Історія князів і древніх полководців їх не цікавить.

Талановитий гід у замку Несвіж, розповідаючи про «зраду» князя Домініка Радзівілла, заявив, що історія не терпить політкоректності. Молодий нащадок знатного літовського роду, хоч і вимушений був після захоплення Росією частини Речі Посполитої скласти присягу царю, але ненависть у серці зберіг. У 25 років він, мріючи про незалежність батьківщини, став командиром польського уланського полку в армії Наполеона, за свої кошти спорядив і навчив кавалеристів. Залишаючись вірним ідеї возз'єднання розірваної держави, відкінув амністію Олександра I і загинув у бою у віці 27 років. Це була кара за відступництво.

А ми б сказали — герой.

СМАК, ЯКИЙ ЛЕГКО ЗАБУТИ

Білоруська мова — тема особлива. В усьому Мінську стоять білборди з соціальною реклами, що закликає не забувати, як білоруською називається суніця, малина, шипшина. Мета подвійна — і мову зберегти, і природу. Девіз реклами компанії: «Смак беларускай мовы». Ось тільки чи не забудуть її нащадки?

Річ, неможлива для України — жоден чиновник, господарник, ідеологічний працівник не спілкувався з нами рідною мовою! Хоча ми були не проти — українцеві білоруська зрозуміла. Навіть пісні білоруські в тісному колі співконструкцію в приміському лісі партизанського містечка — із землянками, саморобними зенітками, кузнями і медпунктом.

Торік у Мінську відкрився новий музей історії Великої Вітчизняної війни. Тим, хто бував у вашингтонському музеї аеронавтики, є з чим порівняти. Чотири поверхі напхано електронікою, справжніми танками й артилерією, макетами штурмовиків, що летять, пластиковими суперменами, одягненими у форму радянської армії, бадьорими бородатими партизанами і не менш бадьорими пластиковими ж фріцами, безліччю відео- та аудіоекранів. Війна в такому гламурному обрамленні здається жахливо яскравою, барвистою і потишною штукотю!

Втім, дітям тут сподобається. Скільки грошей витратила держава на цю ідеологічну досконалість, у самому музеї не знають. Все вирішував особисто президент. Трохи заробив безкоштовною практикою на всебілоруському супотникі.

Можна подумати, що до воєнної історії у білорусів немає. На відміну від україн-

вали тільки ми, господарі не підспівували. «Червону руту» підспівували, а «Косив Ясь конюшину...» — ні.

Рідна мова ніби залишилася засобом спілкування директорів етнографічних музеїв, ксьондзів і артистів. Склалося таке враження. У державних ЗМІ (які встигли проглянути) серед російськомовного масиву лише подекуди замітки білоруською красномовного змісту: «Шури-бури, лапці у хату». Кілька років тому, розповіли нам, все діловодство на підприємствах перекладали з білоруської «загальнодоступною».

Ким ми виглядали в очах сябрів зі своєю акцентованою українівськістю? Селянами? Чи націоналістами?

I чи не звинувачень у націоналізмі побоювалися вони самі, спілкуючись виключно російською? Щоб Путін не поліз захищати свою мову у них?

ГРА В СТРАТЕГІЮ?

Звичайно, за кілька днів автор цих рядків побачив тільки те, що нам хотіли показати. Ми майже не спілкувалися з простими білорусами, з опозицією, і просто з тими, хто має свій погляд на речі. Тому — вибачте за сумб'єктивізм. А те, що побачилося і почулося, наштовхує на певну думку.

Білоруські сябри, які зберегли в собі незайману часом радянськість, бачать і в нас таких же радянських братів, які тимчасово заблукали, відбилися від стада, але покликаних повернутися. Вони не розуміють, як далеко (і це вже ясно) розійшлися наші дороги. А ми не розумімо їх. Точніше, того, куди веде їх Батька.

Можливо, Лукашенко грає з Путіним в якусь свою непросту гру. Цілком економічно залежний від нього, намагається і державність зберегти, і від Росії особливо не відрізнятися, — щоб в останній не було спокуси військового вторгнення.

Чим усе це може закінчитися? Відомий російський філософ, апологет концепції «четвертої світової війни», улюбленець Путіна Сергій Переселін писав: «Безглаздо шукати в діях керівництва республіки якусь стратегію. Вся історія білоруської державності... — одна суцільна тактика». Единий правильний шлях для країни він бачить у форсуванні створення союзної держави з Росією. І Лукашенко проти лише з двох причин. По-перше, «такий результат означає безславний кінець національного проекту «Республіка Білорусь», по-друге, «приводить до різкого ослаблення білоруської політичної еліти і самого Лукашенка».

А що ж Росія? Чому вона зволікає? На думку Переселіна, просто чекає, коли прекрасні білоруські автостради її знадобляться для «дії» на Європу. «У 1944 році ця geopolітична істинна була продемонстрована Рокосовським в ході близьку операції «Багратіон». Чи не тому Алесь так любить прости?

Це і в піснях часом відчувається, немов бард заповнює аркуш з «Автобіографією»:

ГОРАД, АДКАЦІ СВАЇ МАШЫНЫ...

вчорашнього селянина, яка тужить за полями-лугами, за синім небом, якого у місті чумусь значно менше...

Алеєс тут взагалі дуже катогоричний:

*Горад мой, вораг мой,
Адлусці мнене дамой,
Я у нетрах тваих вуліц
Час губляю...*

Ех, як я розумію прагнення співца розчинитися в рідних небесах:

*На зямлі так цесна, таму —
Воблакам раблюся сівым.
Развітална вас абдыму
Каб хутчэй забыца зусім...*

Лірика лірикою, але є у Алесь вірші і на «побутову», якщо можна так висловити, тематику. В одній з пісень він ніби заздрил птахам: вони не виносять сміття з хати, все здуває обережно «полудній вітерець». У людей складніше:

*А мы — не птушки,
Із наших гнёздав
Выгербнув смеще
Стары бульдозар.
Цяпер не знойдзеши —
Хто вінаваты,
Што ён зламався
Пасярод хаты...*

Тут з гумором, тому й музика відповідна. Музичний супровід, як правило, чудовий — Камоцький аж ніяк не губиться на білоруському музичному небосхилі. Він і у нас не загубився, боч українських виконавців у нас значно більше, ніж у Білорусі — білоруськомовних.

Але якість якість, а влада владою. За лукашенківського режиму стати «мегазіркою» білоруської естради Камоцькому, скоріш за все, не світить...

Може, і не «бацька» тут винен найбільше, білоруську мову (так вже сталося) поглинуло місто, велике місто, тож частка вини лежить і на Мінську. А Президентові Білорусі ця тема просто не цікава. Якби хотів щось змінити, то змінив би — все в його силах.

А поки що Алесь із сумом співає:

*Горад мой, вораг мой,
Колькі дзён, хвілін, гадов
Ты увагі на мой голас*

не зяртаеш?

Втім, може, бард мав на увазі зовсім інше? Насолоджується його піснями тут, у Львові, я не можу не співувати і йому особисто, і білоруськомовні еліті в цілому. Яким би талантом не нагородив Господь кожного з них, але змінити щось на краще надто важко у нинішніх умовах. Кожен мріє про ковтою свободи, про збільшення національного життєвого простору, але кожен з плином часу починає мислити як філософ...

І Алесь тут не виняток:

*Горад, адкаці сваї машыны,
Дай майм слядам*

свабодна легчы.

*Ладжу я с табой
не лепым чынам,
Але тут ужо — як удаеца...*

Сергій ЛАШЕНКО

Мінськ — Львів

На фото: Алесь Камоцький і Сергій Лашенко

(з архіву «КС»)

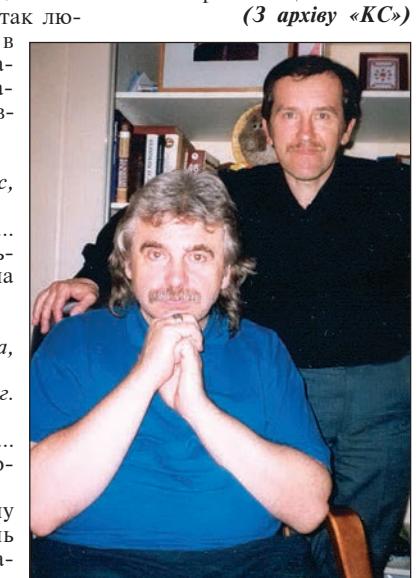
Проблему мовы бачати і так...

вали тільки ми, господарі не підспівували. «Червону руту» підспівували, а «Косив Ясь конюшину...» — ні.

Рідна мова ніби залишилася засобом спілкування директорів етнографічних музеїв, ксьондзів і артистів. Склалося таке враження. У державних ЗМІ (які встигли проглянути) серед російськомовного масиву лише подекуди замітки білоруською красномовного змісту: «Шури-бури, лапці у хату». Кілька років тому, розповіли нам, все діловодство на підприємствах перекладали з білоруської «загальнодоступною».

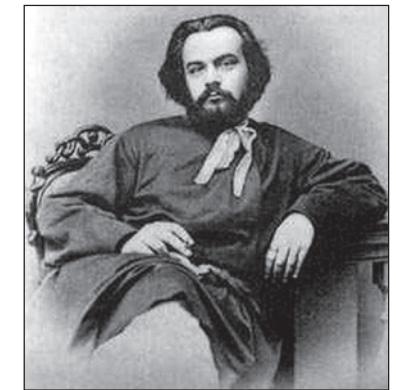
Ким ми виглядали в очах сябрів зі своєю акцентованою українівськістю? Селянами? Чи націоналістами?

Євген ЯКУНОВ
(«Укрінформ»)
Гомель-Мінськ-Несвіж-Кіїв

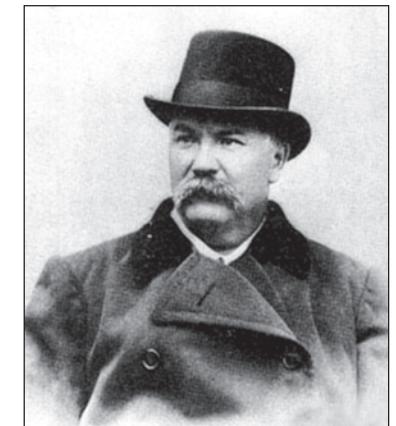

Марко Кропивницький, український письменник, драматург, режисер, актор

Михайло Старицький — український прозаїк, поет, драматург, театральний і культурний діяч

Іван Карпенко-Карий (Тобілевич) — український драматург

ТЕАТР КОРИФЕЙ В СІМФЕРОПОЛІ

«Крим.Реалії» пропонують цикл матеріалів — «Українська мапа Криму», присвячений осмисленню ролі та місця українських письменників і митців у культурному просторі Криму. Нариси з історії, культури, українського письменства, освіти покликані заповнити білі плями в культурологічній та історичній мапі анексованого півострова періоду від XIX століття й до теперішнього часу. Висвітлити не лише економічні та політичні чинники зв'язків Криму з материком, а й спільність духовного простору Криму як невід'ємної частини України.

Традиційно вважалося, що Крим — це лише російські Олександр Пушкін у Гурзуфі, «домік» Чехова в Ялті та Лев Толстой на обороні Севастополя. Окремо стоять бунтар-вигнанець Максиміліан Волошин у Коктебелі. Їхні культурні дискурси на окупованому півострові сьогодні все більше замінюються Катериною II, непотрібним у Росії фетишем-пам'ятником убивці Сталіну, монументом демонізованій самообороні, радянськими святыми.

Очевидні зміщення акцентів із культурного рівня на рівень міфологізації суспільної кримської, й не тільки, свідомості, коли духовна національна складова заміщується аморфною ідеологічною атрибутикою. Перейменування Українського театру, закриття музею вишивки Віри Роїк, регулярний вандалізм біля пам'ятника Тарасу Шевченку тощо — це боротьба з викоріненням саме цієї духовної складової. Але культура існує архетипно й незалежно від зовнішніх чинників, бо вона зумовлена історично щільними культурними зв'язками Криму та України. Українські культурні взаємозв'язки з півостровом сягають ще прадавніх часів. Російський же культурний фактор на ньому матеріалізувався лише після приєдання Криму Катериною II. Тоді як, скажімо, україно-кримськотатарський текст і мотиви є вельми потужним пластом у фольклорі — народних піснях, думах, баладах. Отже, ці першоджерела на декілька десятків століть старші, ніж поява першого письменника в Росії на півострові.

Відверто, що за часів українського Криму лише під час ювілеїв приналідно згадувалися імена Лесі Українки в Євпаторії, Ялті чи Севастополі. Покнованого в тій же Ялті автора віртуозних співомовок, ялтинського карантинного лікаря Степана Руданського, імпресіоніста, за рівнем далеко вищого за Антона Чехова, — Михайла Коцюбинського в Алушті, представників Театру Корифеїв у Сімферополі. У їхній творчості Крим відображені на багато проникливіше, ніж атрибутивно-декоративний у російських письменників, названих вище.

На жаль, саме окупація стає поштовхом до переосмислення функції культури й виявлення об'єктивних складових спільногодухового простору України та Криму, позначеного

духовними маркерами, а не географічними кордонами.

Якщо брати хронологічні межі лише XIX століття, то першими, хто проклав дорогу до Криму, стали представники Театру Корифеїв. Під цію назвою об'єдналися драматурги та актори, творці реалістичної драми, що здійснили справжній прорив у театральному мистецтві, — Іван Карпенко-Карий, Марко Кропивницький, Михайло Старицький, Микола Садовський, Панас Саксаганський, Марія Заньковецька, Марія Садовська та ін.

Крим — Петербург — Крим

Геніальний Марко Кропивницький першим проклав дорогу до Криму. В історії драматургії він залишився неперевершеним актором, автором популярних класичних творів, творцем власної новаторської театральної школи. В історії світової театральної культури діяльність Марка Кропивницького, як керівника трупи і водночас режисера, актора, драматурга, можна порівняти хіба що з багатогранною творчою діяльністю Мольера у французькому театрі. Саме він утвердив власне національний репертуар популярними й нині драмами та комедіями: «Дай серцю волю, заведе в неволю», «Доки сонце зійде, роса очі від'єсть», «Глітай, або ж Павук», «Чмір», «Скрутна доба» та ін. Його театральні вистави синтезували слово, музику, хореографію — власне, засоби виразності, притаманні сучасному постмодернному театрі.

Михайло Старицький і Марко Кропивницький

На момент гастролей у Криму Марко Кропивницький та його трупа вже були широковідомі за межами України. Під час гастролей у Москві та Санкт-Петербурзі (1881–1887 рр.) українські артисти збиралі аншлаги. «Слава трупи в Петербурзі, — писав у своїх «Театральних згадках» Михайло Садовський, — росла з кожним днем. Квитки на вистави продавали на тиждень раніше, і вся вулиця Мойка (назва вулиці в Санкт-Петербурзі) — Прим. ред.), що вела до театральної каси, була запруджена людом усіх рангів...». На російській сцені того часу сяяв дехто Віктор Крилов, який ставив, за словами критиків, «пустенькі комедії», російськими в яких були лише імена. Марко Кропивницький же запропонував новий театр, з реалістичним репертуаром, що стало для глядача справжнім відкриттям. Його гру та режисуру миттєво почали ставити за приклад іншим трупам.

У Петербурзі український театр сміливо конкурував з імператорським театром, про який драматург Олександр Островський згадував, що він (імператорський театр — Прим. ред.) перетворився в місце «пустої забави», через що глядач «лавиною сунув в український театр, де показувалося музичке життя». Після тріумфу українського театру в Петербурзі засновник МХАТу Костянтин Станіславський написав: «Такі українські актори, як Кропивницький, Заньковецька, Саксаганський, Садовський, — близькуша плеядя майстрів української сцени, увійшли золотими літерами на скрижалі історії світового мистецтва...». Серед іншого, у січні 1887 року трупа Кропивницького грала в Петербурзі у присутності царської сім'ї, поставивши дві п'єси: «Назар Стодоля» та «Як ковбаса і чарка». Після закінчення від імператора Олександра III прозвучав комплімент, який мало хто заслухував із росіян: «Я бажаю вас бачити ще!».

Кримські сезони

У 1881 році українським режисерам міністерство внутрішніх справ Російської імперії дозволяє ставити вистави українською мовою, — але українські виставі мала передувати російська. Так відбулася легалізація фактично існуючого українського театру. Але мало хто знає, що визнання російською владою українського театрального мистецтва починалося з Криму. Адже ще задовго до організації в Єлісаветграді першої української професійної трупи (1882) та заснування в 1883 році в Києві Українського реалістичного театру Марко Кропивницький прибуває до Сімферополя і майже весь зимовий сезон 1876–1877 рр. грає у трупі Яковлєва, яка орендувала тоді Дворянський театр. Отже, Крим і Сімферополь пов-

ною мірою можна вважати матерією Українського Театру Корифеїв.

Колишній Дворянський театр нині — Кримський академічний російський драматичний театр ім. Максима Горького, біля якого чомусь стоять пам'ятник Олександру Пушкіну. Він приблизно заснований 1821 року. Напередодні появи в театрі Марка Кропивницького, у 1873 році, дворянин С. Чех взяв його в оренду у дворянського Депутатського зібрания. Приблизно з 1888 року театр почав іменуватися Сімферопольським дворянським театром, переименований у сучасну назву за радянських часів. На сцені цього театру Марко Кропивницький дебютував у ролі Гоголінського в п'єсі «Ревізор» Миколи Гоголя.

Другі гастролі українського театру відбулися вже на злеті його слави. У 1889 році Марко Кропивницький знову прибуває до Криму зі своєю трупою, до якої входило багато відомих тоді артистів: Затиркевич-Карпінська, Зарницька, Лініцька, Суслов, Левицький, Максимович та ін. Гастролі відбувалися там же в Сімферополі, у Дворянському театрі, з 26 жовтня до 29 грудня 1889 року. За цей час було поставлено багато вистав, які буквально зачарували глядачів. Першою стала постановка п'єси «Дочки сонце зійде, роса очі війстъ» в авторстві Марка Кропивницького. «Театр, — писав рецензент газети «Кримський вісник», — був ущент повний і артистам наданий дуже гарний прийом».

У літній сезон 1891 року Марко Кропивницький утрете прибуває зі своєю трупою до Сімферополя. На сцені вже знайомого Дворянського театру українські артисти успішно ставлять п'єси Івана Котляревського «Наташка Полтавка», Марка Кропивницького «Зайдиголова», Михайла Старицького «За двома зайцями», оперу Семена Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм».

У цьому зв'язку показове донесення сімферопольського поліцмейстера Таврійському губернатору від 6 лютого 1875 року: «Репертуар театру складається переважно з сучасних драм і комедій, оригінальних і перекладних, зрідка даються костюмні п'єси та одноактні оперетки. У трупі грають декілька талановитих особистостей і п'єси розігруються досить задовільно», — писав поліцмейстер.

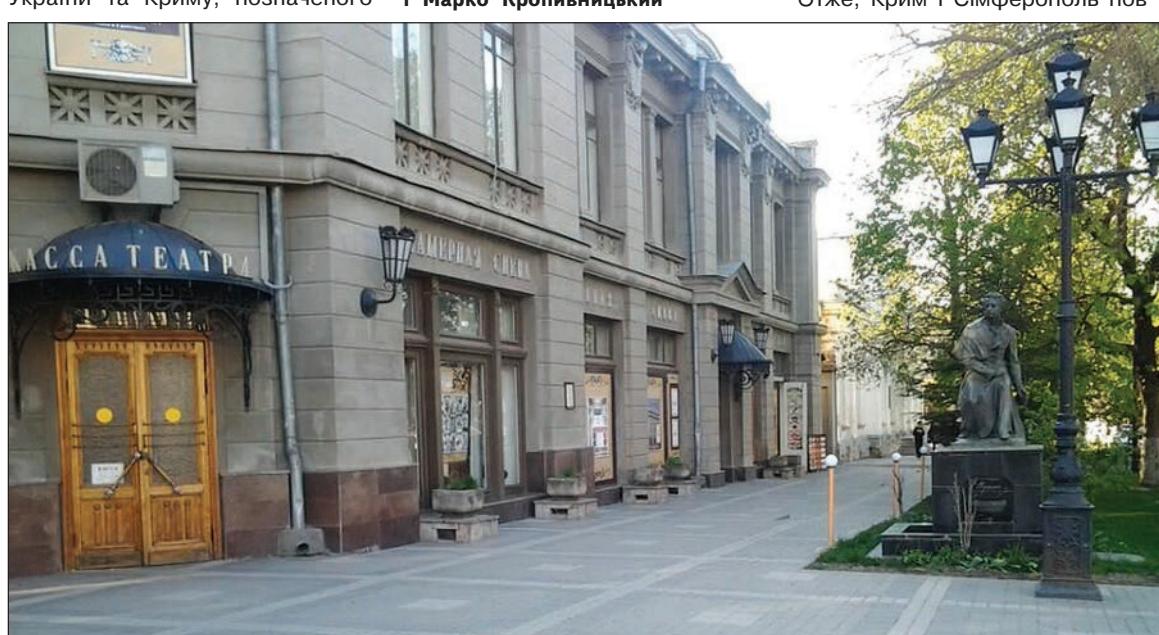
Неперевершений Старицький

Невдовзі після завершення гастролей трупи Марка Кропивницького в Сімферополь прибуває зі своїм театральним колективом драматург, прозаїк, поет, режисер та актор Михайло Старицький.

Невдовзі після завершення гастролей трупи Марка Кропивницького в Сімферополь прибуває зі своїм театральним колективом драматург, прозаїк, поет, режисер та актор Михайло Старицький. Газета «Кримський вісник» від 5 червня 1890 року повідомляла, що «перша вистава (драма «Безталанна») Товариства малоросійських артистів під управлінням Панаса Саксаганського, яка відбулася в п'ятницю, 1-го червня, пройшла з успіхом. Крім пана Саксаганського (який виступив на цей раз у драматичній ролі Гната), пані Садовська (Софії) та пана Мови (Степана), прекрасна гра яких сімферопольцям знайома, художньо провели свої ролі сам автор п'єси Карпен-ко-Карий (Іван, стара людина), пані Шевченко (Ганна, вдова)».

Показово, що ані за часів українського Криму, ані, тим більше, зараз ці сторінки історії кримського театру не згадувалися. На будівлі театру навіть не було жодної пам'ятної дошки зі згадкою про українських акторів. Навряд чи вона з'явиться і на сучасному Кримському академічному російському драматичному театрі імені Максима Горького. Натомість імена діячів Театру Корифеїв уже з'явилися на Українській культурній мапі Криму: «Та знов, мов крила, — міліони рук, стрічають плеском ім'я — Кропивницький», — написав Максим Рильський. Попереду ще велика робота щодо повернення Криму його культурної спадщини.

Геннадій БОРИСЕНКО

Будівля Кримського академічного драматичного театру імені Максима Горького в Сімферополі

ТЕАТР ІМЕНІ ФРАНКА – НАША ГОРДІСТЬ!

Президент Петро Порошенко взяв участь в урочистостях з нагоди 95-ліття від дня заснування Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка. Глава держави привітав колектив з ювілеєм та Міжнародним Днем театру. «Шлях театру ім. Франка – це уособлення драматичної та героїчної історії нашого народу, її відзверкання. Ваш театр завжди був і є об'єктом гордості, брендом України, провідником формування національної свідомості, носієм національного духу і національного характеру», – сказав Глава держави, звертаючись до присутніх.

Петро Порошенко відзначив активну громадянську позицію акторів та працівників театру під час Революції гідності та боротьби за українську державність. «Колектив театру імені Франка проводить велику роботу для підтримки наших воїнів, наших героїв, які захищають український суверенітет, територіальну цілісність та незалежність», – сказав Петро Порошенко. Зокрема, ар-

тисти виступають у лікарнях та шпиталах, збирають кошти для підтримки українських військових. Президент також нагадав, що артист театру Євген Нищук був голосом Революції гідності, а майстер сцени Андрій Мовчан є одним з Героїв Небесної Сотні.

«Впродовж десятиліть творчість «франківців» завжди дивувала, задавала тон, змушувала замислитись, дарувала прекрасні емоції і високі почуття, роблячи цей світ значно добришим, людянішим, милосерднішим та справедливішим», – підkreслiv президент. Глава держави на голосив, що поділяє думку Леся Курбаса, що «театр сьогодні має бути таким, яким суспільство має бути завтра, давати ціль та догоvezkaz».

Сьогодні театр ім. Франка, наголосив Петро Порошенко, створює якісний мистецький продукт, втілює різноважні проекти і користується надзвичайною популярністю глядачів. Він побажав артистам та працівникам театру миру, невтомної наснаги, молодих талантів та підкорення європей-

ських підмостків. Президент зазначив: «Чому ми перемагаємо і переможемо – тому що у нас сильний дух – дух української

нації, який карбується в цих театральних стінах».

Глава держави вручив державні нагороди акторам та працівникам театру.

димира Винниченка. Влітку 1926 року театр ім. І. Франка за рішенням уряду перевели до Києва.

Указом Президента України від 11 жовтня 1994 року театру надано статус Національного.

У «Кримської світлиці» є своя, особлива причина для гордості: влітку 2001 року під час перебування на гастролях у Сімферополі нашу редакцію провідала група акторів «франківців» на чолі із самим Богданом Ступкою! Подія настільки для нас неймовірна, що захотілося ще раз повторити той давній оптимістичний репортаж про це. Нема вже з нами «театрального гетьмана» Ступки, Богдана Сильвестровича не стало у липні 2012-го. Чому здається, що якби він був живий – по-козацьки прорвався з разом зі своїм знаменитим театром через цю окупацію, і знову були б на кожному українськомовному спектаклі російськомовні аншлаги, і менше стало б ненависті й україненависництва на кримській землі. Хочеться вірити... а що нам ще залишається?..

ХІБА НАС МОЖЕ БУТЬ ЛИШ КУПКА, КОЛИ ЗА ГЕТЬМАНА – САМ СТУПКА!

ЦЕ – НЕ ФОТОМОНТАЖ, ШАНОВНІ ЧИТАЧІ, НЕ ШОУ ДВІЙНИКІВ, НЕ РОЗІГРАШ, НЕ СПЕКТАКЛІ! МИНОЛОЇ П'ЯТНИЦІ В ГОСТЯХ У РЕДАКЦІЇ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ» ПОБУВАЛА ГРУПА АРТИСТІВ ГАСТРОЛОЮЧОГО В СІМФЕРОПОЛІ НАЦІОНАЛЬНОГО АКАДЕМІЧНОГО ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ ІМЕНІ І. ФРАНКА НА ЧОЛІ З САМИМ БОГДАНОМ СТУПКОЮ! НАРОДНА АРТИСТКА УКРАЇНИ, ЛАУРЕАТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРЕМІЇ ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА НАТАЛЯ ЛОТОЦЬКА, ЗАСЛУЖЕНИЙ ДІЯЧ МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ НАТАЛЯ ПОНОМАРЕНКО, ЗАСЛУЖЕНИЙ АРТИСТ УКРАЇНИ ЄВГЕН ШАХ, НАРОДНИЙ АРТИСТ УКРАЇНИ ОЛЕГ ШАВАРСЬКИЙ, ЗАСЛУЖЕНИЙ АРТИСТ УКРАЇНИ ОЛЕКСІЙ ПЕТУХОВ, РЕЖИСЕР-ПОСТАНОВНИК ПЕТРО ІЛЬЧЕНКО І НАШ ВІТЧИЗНЯНИЙ ТЕАТРАЛЬНО-КІНЕМАТОГРАФІЧНИЙ ГЕТЬМАН БОГДАН СТУПКА-ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ПРИЙШЛИ ПІДТРИМАТИ «КРИМСЬКУ СВІТЛІЦЮ», БО, ЯК ВІЯВИЛОСЯ, НАЧУВАНІ І ПРО НЕПРОСТУ ДОЛЮ НАШОГО ПРОСВІТНИЦЬКОГО ВИДАННЯ, І ПРО СПЕЦИФІЧНІ КРИМСЬКІ УМОВИ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ Й КУЛЬТУРИ.

НЕ ВІДХОДЯЧИ, ЯК ТО КАЖУТЬ, ВІД КАСІ, БОГДАН СТУПКА І ЙОГО КОЛЕГИ-«ФРАНКІВЦІ» ПРЯМО В РЕДАКЦІЇ ОФОРМИЛИ ПЕРЕДПЛАТУ НА «КРИМСЬКУ СВІТЛІЦЮ». ОТОЖ МИ ВІДТЕПЕР – ЩЕ Й ВСЕУКРАЇНСЬКА ТЕАТРАЛЬНА ГАЗЕТА! НУМО ЗА ГЕТЬМАНОМ НА ПОШТУ, ЗЕМЛЯКИ-ПЕРЕДПЛАТНИКИ!

Давненько не було таких гостей у «Кримській світлиці»! Вони немов зійшли до нас прямо зі сцени, з кіно- і телеекрану, з високого мистецького Олімпу – звичайні, прості, людні, щирі, усміхнені, привітні. Без grimu і заготовлених монологів. Без «столичності», без «дистанції» – як давні і добреї знайомі, як рідні. Тому ми відразу одноголосно заражували артистів театру ім. І. Франка до нашого редакційного штату і запросили на відкриту «планірку», які традиційно відбуваються у нас щоп'ятниці. А Богдан Ступці запропонували зіграти роль головного редактора «Світлиці», але так,

щоб у газеті з'явилися, нарешті, приміщення та автомашина!

Ми не сумніваємося, що якби Богдану Сильвестровичу і його колегам вдалося затриматися в редакції хоча б на кілька днів, місцева влада це запам'ятала б надовго. Бо з гетьманом Богданом Хмельницьким, роль якого бліскуче зіграв у польському фільмі «Вогнем і мечем» Богдан Ступка, краще не жартувати. Тим більше, після тих двох років полону, які Ступка-Хмельницький відсидів свого часу у Бахчисараї. До речі, а чому це у Хан-Сараї про це – ні слова? Чому б не знайти там хоч би кімнатку для відповід-

ким Венеціям не сравняться з речкою Псел...». А що вже казати про те, що путь в життя чеховській «Чайці» дав саме український театр, бо її прем'єра у Санкт-Петербурзі перед тим провалилася.

Те ж саме і з Бахчисарайським фонтаном. Бували між і Міцкевич, і Леся Українка, але це чомусь зовсім не рекламиється. Де тут закінчується культура і починається політика, кримсько-українська наша влада? Цікавий випадок пригадав народний артист України Олег Шаварський. У 1992 році, коли театр ім. Франка також гастролював у Сімферополі, тут було не зовсім спокійно: намети, мітинги. Одна жінка так активно проти України виступала – не підступись. «І що ви ото проти мене маєте? – питаю. – Я вас не знаю, ви мене не знаєте, а клянете. А я, між іншим, отут спектаклі граю, прийшли б...»

Після вистави зустрічає з квітами, дякує. Я її потім на всіх спектаклях помічав. А біля наметів більше не бачив...»

Ми вже у минулому номері нашої газети кланялися митцям-княнам за те, що завдяки їм у Криму по-

долано усі мовні бар'єри. А, значить, і політичні, бо коли між людьми немає духовних перепон, політиканам робити тут нічого. Народна артистка України Наталя Лотоцька розповіла про те, як вони з Поліною Лазовою (не плутати з Пронею Прокопівною!) якось подякували одній молоденькій татарочці на ринку: «Да хранит Вас Аллах!», «Бог один...» – відповів татарочка. Яка делікатність, який такт!

...Ми від душі посміялися з гостями, які, як ніхто, тонко й делікатно відчувають життя, над анахронічною вивіскою кримського ком-

партійного реєску і кримською «гімнотворчістю». Ми пом'янули нашого покійного редактора Володимира Миткалика (теж, до речі, Сильвестровича), якому 29 липня виповнилося лише 55 років. «Ми робимо одну справу», – сказав на прощання Богдан Ступка, якого ми на радощах урочисто проголосили гетьманом усіх «світличних» передплатників. І пообіцяв приїжджати частіше – до Криму, а, знаючи, і до нас.

Ще раз дякуємо вам за все, гости наші щирі! Після ваших відвідин нам усім на душі стало легко й сонечно. З такими душами можна робити світлу газету – «Світлицю»!

Віктор КАЧУЛА
«Кримська світлиця»,
13 липня 2001 р.

P. S. Ми й досі всією редакцією дивуємося, як у тій гастрольній круговерти-заклопотаності Богдан Ступка викрив кілька годин дорогоцінного часу і нагрянув зі своїми колегами-«франківцями» до «забудої владою й «Просвіто» (за Д. Кононенком) газети з таким приголомшливим візитом. Це ж яку треба мати велику українську душу, і совість, і мудрість, щоб розуміти, що значить для «Світлиці» і «світличан», для всього «діаспорного» кримського українства – такий візит, такий жест, така сцена! Уявіть, що впродовж понад двох десятків років української Незалежності кожен бльш-менш значущий київський начальник (і не обов'язково від культури), пролітаючи на шляху до моря над Сімферополем, взяв би та й заглядав на хвилинку до української редакції, чи школи, чи театральної студії «Світанок»: а як тут наше українство поживає? А чи не треба чимось підсобити? Може, втримали б тоді Крим?

Для цього треба бути СТУПКОЮ. Як же нам усім, Богдане Сильвестровичу, Вас тепер не вистачає...

НАРОДНОМУ АРТИСТУ УКРАЇНИ ДМИТРУ ГНАТЮКУ ВИПОВНИЛОСЯ 90 РОКІВ!

ШАНОВНИЙ ДМИТРЕ МИХАЙЛОВИЧУ!

ВІД ЩИРОГО СЕРДЦЯ ВІТАЮ ВАС З ЮВІЛЕЄМ!

Сучасну українську культуру, оперне мистецтво і національну естрадну музику неможливо уявити без Вашого внеску як артиста, режисера, педагога, громадського та політичного діяча. Попри заборони та ідеологічну монополію комуністів, ще за радянських часів Ви відстоювали українську культурну ідентичність. Завдяки Вашому патріотизму, принциповості, розумінню значення культури для збереження української нації не перервалася українська музична традиція; завдяки вашому талановитому виконанню не було стерто з пам'яті музичні твори національних геніїв, українська класика ставала популярною, а композиції сучасників здобуvalи любов мільйонів людей в Україні та поза її межами. На викладацький ниві Ви здобули відмінність не одного покоління артистів, які отримали можливість навчитися від Вас майстерності володіння голосом, долучитися до професійного оперного мистецтва, творення української музичної культури.

У день Вашого 90-ліття бажаю Вам міцного здоров'я, козацького настрою і бадьорого духу, невичерпних сил і оптимізму.

З повагою, віце-прем'єр-міністр – міністр культури України В'ячеслав КИРИЛЕНКО

2004 рік, Сімферополь. Народні артисти України, лауреати Шевченківської премії Дмитро Гнатюк та Анатолій Паламаренко в редакції «Кримської світлиці». МНОГА ЛІТА ЮВІЛЯРУ! Дасть Бог – до наступної зустрічі в Українському Криму! Жаль тільки, що вже без нашого Данила Андрійовича Кононенка...

**1 КВІТНЯ ВІДОМОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ПОЕТОВІ-ПІСНЯРУ, НАРОДНОМУ АРТИСТУ
УКРАЇНИ ВАДИМУ ДМИТРОВИЧУ КРИЩЕНКУ ВИПОВНИЛОСЯ 80 РОКІВ!**

УСІ МИ, БРАТОВЕ, ОДНОГО КОША, –
ЗА ПРАВДУ ДОВОДИТЬСЯ БІТЬСЯ.
**НЕХАЙ ОЖИВАЄ ВКРАЇНСЬКА ДУША
В КРАЮ, ДЕ Є «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ»!**

Ці рядочки Вадим Дмитрович присвятив колись нашій газеті, з якою щиро й творчо співпровідав до російської анексії. Тепер, на жаль, перерізані комунікації телефонні й поштові, і «Світлиця» у столиці не друкується, тож можемо передати славному ювіляру наші «окуповані» кримські вітання лише ось так віртуально-інтернетно. «Світличани» сердечно здоровлять нашого духовного побратима з ювілем! Бажаємо багато-багато здоров'я і творчого натхнення, нових віршів і пісень, що стають народними, без яких важко відчувати себе українцем, з якими українська душа — навіть у кримській окупації — невмируша!

Пропонуємо читачам добірку віршів поета-пісняра Вадима Дмитровича Крищенка з нашого редакційного архіву.

ВЕРТИКАЛЬ

Хтось на верхній вертикалі,
Хтось давно у яму вліз.
А все інше — то деталі,
Суміш сміху й тужних сліз.
Ми живем в епоху ринку:
Віскі п'є високий чин,
А народ гризе шкуринку
І запить нема чим.
Возвелись гучні хороми:
Мармур, срібло і криштал.
Хто і як? — усім відомо
Вліз на верхню вертикал.
Гляну глибше, гляну далі —
І сказати хочу вам:
Ці високі вертикалі
Піддаються теж на злам.
Словом втішитися хочу,
Та воно слабке, на жаль...
І сміється мені в очі
Незборима вертикал.

ПО ПРАВДІ ЖИТЬ!

Згубились райдужні надії,
З вогню лишилася зола...
Усі ми наче лицедії
В комедії неправди й зла.
А наші хитрі ляльководи
Все набивають свій гаман...
На світлі зорі, чисті води
Ядучий опустився туман.
Злостивим цілям на догоду
Один на одного шипить.
...А як вже хочеться народу
По совісті, по правді жити.

БОРІМОСЯ ЗА ЮНІ ДУШІ

Борімось за юні души,
За нашу зміні молоду.
Хай роки доброти не сушать,
Що квітла в нашому роду.
Хай юнь

про гожі справи мріє
І пропар гідності трима.
Між брехунів і між злодіїв —
Такого прикладу нема.
Мені болить,

мене тривожить
Цинізм, жорстокість,
сліпота.

Повірте, друзі, вам негоже
Мінят на них свої літа.
Сини-синочки, —

вам належить
Наш дух не вивітрить,
як дим.

I хай відлунює прийдешнє
Вкраїнським словом
дзвонковим.

Не міряйте усе на гроши,
А правдово звірійте все,
Тоді Господь і дні хороші
У вашу долю принесе.
Хай вас міне лиха година...
Збагніть слова

простих чеснот:
Такою буде Україна,
Як завтра ви — її народ.

БАТЬКУ-ОТАМАНЕ

Про минуле
з поглядом на сучасне

Батьку-отамане,
де ти забарився?

Не мінай в дорозі
рідного коша,

Бо без тебе, батьку,
похмурніли лиця,

Бо без тебе може
зогнести душа.

Хлопці у зневірі
опускають руки,

Спину нахиляє кривда та біда.
Забувають мову

кручені онуки
І панує всюди грошова орда.

Стали ми байдужі,
стали в герці кволі.

Той продатись може,
хто живе в нужді.

Бусурманські коні

топчути жито в полі,

А на трон все лізуть

зганьблені вожді.

Лижемо чужинцям

ми смердючі п'яти,

Щоб зміняти волю
на липкий п'ятак.
I, слізому сковавши,
промовляє мати,
Промовля Вкраїна:
— Шо ж ви, діти, так?
Я же вас учила,
я же вас благала:
Не продайте честі,
булою бороніть.
Чом, пани-паночки,
вам грошей все мало?
Чому вашу совість

**Вадим
КРИЩЕНКО**

ТАКОЮ БУДЕ УКРАЇНА, ЯК ЗАВТРА ВИ — ЇЇ НАРОД...

замінила гільд?
Як же поєднати
(хто сказати може?) —
Муровать палац свій
і державний дім.
Ой, знялись високі
панські огорожі,
Батьку-отамане,
у краю твоїм.
Стверджуватись в світі
нам дано востаннє,
Щоби не хилити
в кривді голови...
Батьку-отамане,
з нашого чекання
ти прийди і правду
нашу оживи.

ОТАК ЖИВЕМО
Між ювілями і панаходидами
Проходять наші сіро-бурі дні,
Облиті негараздами
та бідами,
Бо втіха заховалась
десь на дні.
На гноміків нікчемних
дуже схожі ми —
Нема в душі
просвітлення таки.
Щодня ми продаємо
Сина Божого
За вбогі і жебрацькі п'ятаки.
Чому ж, кому ж —
розгнівані, розлучені,
Не ладні признавати
свою вину,
Караємо самі
та інших мучимо,
Не осягнувші істину таїну?
Отак живемо...

Перешіті болями,
Щодня міняючи
лю보х на гнів...

А небеса над вічними
тополями

Усе чекають покаянних слів.

ГІРКА КОНСТАТАЦІЯ
Шукаєм іншої моралі,
Поставили нові герби...

Але — не ті на п'єдесталі,
Але в душі ми ще раби.

Вже звикли до ганьби

й химери

Там, де брехня кладе печать...

Високу українську еру

Нам треба з себе починати.

КОЛИМА
Схиляю голову перед пам'ятю

земляків-українців

Боронили свій дім,

що горів у вогні.

В чому їхня вина?..

Димом очі пекла

у вагоннім вікні

Чужина, чужина.

По етапах ішли,

під прицілом вели

Той повстанський загін...
Ta покірними все ж
не були, як воли,
Bo несли волі дзвін.
Ой, того не пізнай
i туди не ходи,
De безправ'я тюром.
Хоч дорога гінка,
ta щезають сліди
U снігах Колими.
U печальних очей
не питай, не питай,
Що сковала зима...
Vідібрала життя,
vідібрала літа
Колима, Колима.
Наче світку в руках,
тужну пам'ять несу,
De могилка прости...
Хай Вкраїна з лиця
тихо зронить слізу
Bіля того хреста.

ВІЙНА
Vійна... I крик...
I bomlopad...
I в серді болісно, бентеж...
Літа стирають слізи втрат,
Aле ус... Aле ус...
Рельєфний сон, немов кіно,
Вчепивсь за пасмо сивини,
З'явилася дружі, що давно
Не повернулися з війни.
I постарій фронтовик,
Що зівав не одну грозу
Й, здається, до усього звик,
Змахнув непрошено слізову.
A мати? Do останніх днів
Ховала іскорку надій,
Що приде хтось з її синів,
Minувши свій
смертельний бій.
Vnoch постука у вікно,
Воскреслив з грому
iожеж...

ВІЧНА МАТИ
Вдягла стара вірнання просте
I мовчки йде на шлях
розлогий —
Знов виглядати із дороги
Своїх синів, своїх гостей.
Давно-давно немає вісти,
Літа спливають, наче сні...
Tam десь, на Одери та Віслі,
Поснули бабини сини.
Чи слізози можуть

горе стерти?..
Для поколінь і для століть
Хай мати, що чекає мертвих,
Пекучим докором стойти.
1961

СЛЬОЗА

Дві могили. Огорожа.

Збився голос у зузуль...

Цей упав од куль ворожих,

Tой упав од власних куль.
Два брати лежать в мовчанні,
A навколо — чужина...
З материнської печалі
На обох — сліза одна.

УКРАЇНСЬKE ЄСТВО

Lita minaut через кому...
A що нашадкам залишити?

Lише у Слові у живому
Єство вкраїнське може жити.

СЛОВО ПРО РІДНУ МОВУ

Tobi vilamuvalli ruhi,
Tebi хотіли затоптать,
Ta sliv tvoix visokis zvuki

Kraso vichno dzenyan...

Molusy tobi ja, rida movo,

Za tebe — в кревній боротьбі,

Bo ja narodjuysya zновu

I воскресaю тобi.

Chas perekreslit i zabude

Ucix pervertit i nikchem.

A ty bula i vichno budesh,

Dopoki na zemli zhivem,

Dopoki sonce v nebi svitiy,

Dopoki sje nam zoria...

Berite zho mova v serze, diti,

Iz vust prorochiv Kobzary.

СПОМ'ЯНУ ДРУЗІВ

Zgadau tix, koho nema mij nas,

Xto mav bentezhu ukraainsku duшу,

Otix, kto pisnevo ozvuchiv chas...

Pro них сьогодні

слово mowit' mushu.

V ochak stoyit' natkhenniy

Yaremchuk,

Ivan Maçylko videriva

zavisu.

I Kirichenko lile nebesnij zvuk —

Yasnje svit vod holosu Raiisi.

Nazvav — do kogo serzem

prikilip,

Oj, tak bolochye zjaduvat' vas,

druzi.

Mi' day zjaduvat' vas,

pros'ki...

Pro nizhniy chas...

Pro nizhniy chas...

Pro nizhniy chas...

Pro nizh

ДІТИ ОКУПАЦІЇ

ЖИТТЯ РАНІШЕ ЗРОБИЛО ЇХ ДОРОСЛИМИ...

Влітку 2014 року в Києві була організована додаткова сесія із зовнішнього незалежного оцінювання для випускників шкіл непідконтрольних Україні територій. Вже тоді викладачі відзначили, наскільки сильно відрізняються діти Криму, Донецька і Луганська від місцевих, розслаблених і спокійних підлітків.

«Хлопці і дівчата, які з Луганська, Донецька та Криму, створюють враження, що їх життя раніше зробило дорослими. Вони були дуже зібралими, дуже зосередженими. Вони, як ніхто інший, розуміли важливість цього моменту. Як важливо для них пройти це зовнішнє тестування, щоб залишилися тут, в Україні, і вчитися в українських видах», — ділиться враженнями старший інструктор зовнішнього тестування Світлана Заріпова, що не перший рік бачить дітей, які приїхали з різних регіонів країни.

Світлана каже, що вперше зіткнулася з настільки патріотично налаштованою молоддю. Українська атрибутика — тризубці та жовто-блакитні стрічки для дітей переселенців — обов'язкова деталь образу. Як каже Світлана, для цих підлітків важливо показати всьому світу свою позицію.

«Мені здається, що люди, які перебралися зі своїми вчинками. А під час Радянського Союзу це було більше колективне несвідоме, коли ти поводишся в загальній тенденції», — говорить викладач Світлана Заріпова.

Там, у Криму, ці діти були звичайними школлярами, їх відрізняли особистісні якості та світогляд, але їх не розрізняли за соціальним станом. У Києві на них дивляться інакше, тут вони — переселенці, іноді на них дивляться з жалістю або нерозумінням.

Аліна вчилася в 9 класі, коли життя змінилося різко.

Після «референдуму» школярі вийшли з канікул і побачили ту ж школу, тих же вчителів, тих же однокласників, але спілкування вже часто не складалось, зникло і взаєморозуміння.

Мама Аліні — Наталя (сім'я побажала не називати свої справжні імена) розповідає, як у дочки виникла маса запитань, на які було відповісти важко навіть двом поколінням родичів.

«Вона почала ставити запитання, а мені було складно на них відповісти. Дідуль наводив у приклад Радянський Союз, а вона каже, що, мовляв, Радянський Союз розпався, а Україна існує. Намагалася зрозуміти, чому так, а нам складно відповісти на такі запитання», — каже мама школярки.

П'ятнадцятирічній дівчині було складно пристосуватися до нових правил, зрозуміти вчителів, які вчора говорили про любов до однієї батьківщини, а сьогодні для них стало необхідністю по любити іншу. Були в класі й однодумці — діти українських військових, їхні батьки не зрадили присягу, і зовсім скоро ці сім'ї залишили півострів.

Так само вчинила і сім'я Аліни: усвідомивши бажання жити спокійно і вільно, вони перебралися до Києва. Тут дівчина пішла в десятий клас столичної гімназії, про те повного розуміння з однокласниками немає і тут. Хтось вважає, що життя в Криму — непогана перспектива, крім того, не так просто виявилось почати говорити мовою своєї країни, яку раніше вивчали більше в теорії, а практики не було і зовсім.

Психолог Ганна Шиллер працює з дітьми-переселенцями, для подолання мовного бар'єру рекомендуючи: «Я

На одній з вуличок окупованого Сімферополя

дуже хочу говорити, але поки тільки вчуся. Допоможіть мені в цьому». Пряме визнання проблеми допомагає налагоджувати комунікацію.

Мовний бар'єр — не єдина перепони для швидкої адаптації, частіше сім'ї стикаються з проблемою відторгнення навколошного світу, неможливості влітися в загальне середовище. Тут для дітей важлива батьківська підтримка.

«Батькам потрібно бути гармонійними, щоб допомогти своїм дітям. Часто батьки і самі схильні до занепадницьких настроїв і депресії, в такому випадку необхідно заміщати негативні емоції новими яскравими враженнями. Потрібно частіше відвідувати визначні пам'ятки, музеї, виставки, майстер-класи, вести більш активне життя — це допоможе швидше пізнані місто і влітися в нове середовище», — говорить Ганна Шиллер.

А ТИМ ЧАСУ У КРИМУ...

Перед освітньою системою Криму після «референдуму» було поставлене завдання перейти на російські стандарти за кілька місяців з березня до вересня 2014 року. За цей період відбулися суттєві зміни в структурі планів навчання, предметів і особливо у сфері гуманітарних наук. Але головним нововведенням стало ухвалення кон-

цепції «патріотичного і духовно-морального виховання населення в Республіці Крим».

«У Криму сьогодні, на жаль, відбувається те, що називається «промивка мізків», — на це йдуть неймовірні кошти і неймовірні зусилля. Вже сьогодні там є програма патріотичного виховання. Вже сьогодні там є закон про антитерористичну та екстремістську діяльність, за яким школярі, які лайкають якісь проукраїнські сайти, згідно з цим положенням, потрапляють в зону особливої уваги як діти і студенти, в яких сформовано неправильне сприйняття реальності. Це означає, що їхні батьки будуть потрапляти під пильну увагу ФСБ, а студенти будуть відраховуватися з вишів, і ми вже знаємо такі випадки, коли студентів завалюють на іспитах і відраховують», — розповідає координатор освітніх програм центру громадянської освіти «Альменда» Валентина Потапова.

Такий підхід до виховання патріотичного духу нагадує Радянський Союз, проте, на відміну від радянського покоління, яке отримувало виховання порційно і щодня, нинішні кримчани отримали ломку свідомості.

Психолог Ганна Шиллер у цій ситуації радить не втрачати особистісного стрижня, але

й не виносити свої погляди напоказ всім оточуючим.

«Не можна відкрито говорити на політичні теми, треба менше заводити про це розмови. Сім'я залишається єдиним полем для спілкування, необхідно підтримувати іскру патріотизму. Треба ставити цілі й дивитися в майбутнє. Варто прийняти ситуацію, що склалася, і прагнути відкривати нові горизонти і можливості. Зайнятися розвитком особистості», — радить психолог.

Серед кримських українців є й така категорія молоді, яка залишила півострів не збиратися. Студент Руслан Нечипорук розповідає про свій досвід спілкування з однокурсниками.

«Коли ми іхали, багато друзів відмовлялися іхати з нами. Я їм пояснював: «Ви розумієте, що у вас немає тут майбутнього? Вам треба виїжджати». Один мій друг сказав таку, на мій погляд, чудову фразу: «А хто вам відкриє ворота, коли ви повернетесь?» — згадує Руслан.

Як розповів студент, серед його знайомих є ті, хто підпільно друкує українську газету, а ночами розносить її по кримських поштових скриньках. Ось такі партізанські методи використовують у Криму в ХХІ сторіччі.

Інна АКСІОНОВА
«Крим.Реалії»

КІЇВ НАГАДАВ
ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
ОКУПАНТАМ,
ЯКІ ПРИБРАЛИ
ДО РУК «АРТЕК»

МЗС України звернуло увагу на черговий випадок свавільного використання так званою «кримською владою» державного майна України, а саме на передачу Міжнародного дитячого центру «Артек» з «державної власності Республіки Крим» в федеральну власність. У цьому зв'язку міністерство закликало співтовариство засудити ці дії РФ, інформує прес-служба МЗС.

«Цей ганебний крок (передача «Артека» у федеральну власність — Ред.) є продовженням злочинної політики РФ в тимчасово окупованій Автономній Республіці Крим та місті Севастополь, яка продовжує здійснювати цілеспрямоване пограбування України та вкотре демонструє зухвале ставлення до базових принципів міжнародного права», — йдеється у заявлі.

У міністерстві нагадали, що у 2006 році уряд України та ЮНЕСКО підписали угоду про надання державному підприємству України «Міжнародний дитячий центр «Артек» статусу центру під егідою ЮНЕСКО другої категорії.

«У цьому зв'язку закликаємо ЮНЕСКО, провідні міжнародні організації, світове співтовариство засудити такі дії російської сторони, які є викликом усьому цивілізованому світу, консолідувати міжнародний тиск на Росію з метою її невідкладного повернення в руслу міжнародного права, скусування всіх незаконних рішень, які привели до тимчасової окупації української території, компенсації збитків, завданіх нею Україні та її громадянам», — наголосили в МЗС.

При цьому в міністерстві нагадали авторам рішення про передачу «Артека» та тим, хто це рішення буде реалізовувати, про неминучу відповідальність за іхні дії.

Нагадаємо, на засіданні 31 березня 2015 року так звана «Рада міністрів Республіки Крим» прийняла рішення про передачу з «державної власності Республіки Крим у федеральну власність» Міжнародного дитячого центру «Артек».

**«АРТЕК» ПРОПОНУЮТЬ
ЗАМІНИТИ
МЕЖІГІР'ЯМ?**

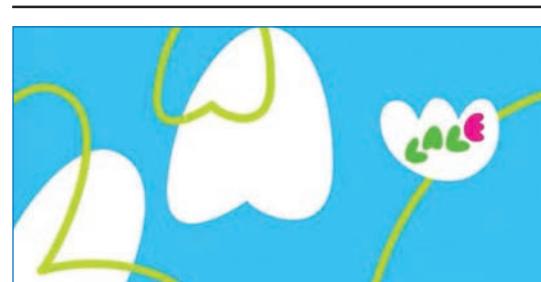
В.о. глави Адміністрації Президента України Сергій Пашинський вважає, що на базі Межигір'я слід створити дитячий оздоровчий центр. Про це він заявив на брифінгу в АПУ у вівторок, передає кореспондент «Укрінформу».

«Що стосується Межигір'я, я особисто там бачу якийсь дитячий оздоровчий центр,

тому що, на жаль, у нас в Криму було дуже багато таборів для дітей та відпочинку,

і ми фактично ними не можемо зараз розпоряджатися», — зазначив він.

Керівник АПУ нагадав, що уряд дозволив продавати через аукціони або передавати у профільні міністерства арештовані майно колишніх урядовців, щодо яких порушенні кримінальні провадження. Це стосується безпосередньо долі Межигір'я, майна екс-генпрокурора В. Пшонки та екс-міністра внутрішніх справ В. Захарченка. На думку Пашинського, ці маєтки слід обов'язково передати у державну власність.

ЗА РІК В УКРАЇНІ ПРИ ПІДРИВІ НА МІНАХ ЗАГИНУЛИ 42 ДІТИНИ, 109 — ПОРАНЕНІ

В Україні, підірвавшись на мінах, з березня 2014 року загинули щонайменше 42 діти, 109 — були поранені. Про це свідчать дані дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ, передає радіо «Свобода». Як заявили в ЮНІСЕФ, дані, наведені урядом, можуть не відображати справжнє число загиблих.

«Кількість дітей, убитих і покалічених мінами і боєприпасами, буде значно вищою, якщо ми включимо неконтрольовані урядом території. Відсутність доступу до цих територій є реальною проблемою для гуманітарних організацій на місцях», — повідомила регіональний директор ЮНІСЕФ по Центральній і Східній Європі Марі-П'єр Пуар'є, яка нещодавно повернулася зі сходу України.

За даними ООН, за час збройного конфлікту в Донецькій і Луганській областях загинуло понад 6 тис. людей.

З ОКУПОВАНОЇ ЧАСТИНИ ДОНБАСУ ВИЙХАЛИ ПОНАД 70 ТИСЯЧ ДІТЕЙ

Понад 70 тисяч дітей вийшли з тимчасово окупованих територій Донбасу за час ведення бойових дій на сході України, повідомив заступник міністра освіти і науки Павло Полянський.

Зокрема, з Донецької області вийшли 46,5 тисяч, із них близько 10 тисяч — у межах самої Донецької області. «До інших областей України, також частково за кордон, а ця частка незначна, вийшли з батьківами близько 26 тисяч дітей шкільного віку і майже 7,5 тисяч дошкільнят», — заявив Полянський. У Луганській області населені пункти залишили понад 26,5 тисяч дітей шкільного дошкільного віку.

«3,5 тисяч вийшли в інші регіони Луганської області. А в інші області з Луганської області вийшли близько 15 тисяч дітей», — деталізував заступник міністра освіти і науки.

Полянський додає, що навчальний процес на підконтрольних українській владі територіях від-

бувается у звичайному режимі. Зокрема, цього року на звільнених землях Донецької області школу закінчить близько 9 тисяч 300 старшокласників, кількість яких в Луганській — близько 3,5 тисяч. При цьому Полянський також нагадав, що українська влада не визнає початок навчального року з 1 березня на окупованих територіях.

ВІД «КОМЕДІАДИ» – ДО ВСЕСВІТНЬОГО ДНЯ КЛОУНА

День гумору, сміху і веселих розваг 1 квітня в Одесі ніхто й ніколи не називав днем дурня. Одеські дотепники переконані, що почуттям іскрометного гумору наділені лише люди духовно й інтелектуально розвинені. Саме такі оселилися у «Домі клоунів» під орудою народного артиста України Георгія Делієва.

Нинішнього року традиційної масової ходи і кавалькади ряженіх вирішено було не влаштовувати через загрозу провокацій і диверсій, тож почесну місію розважати людей цього разу взяли на себе учасники п'ятого Міжнародного фестивалю «Комедіада». Десятки клоунів, які напередодні змагалися у майстерності смішити людей, пройшлися під живу музику веселим парадом Приморським бульваром та Дерибасівською вулицею. По дорозі артисти обіймалися і фотографувалися з перехожими, демонстрували своє вміння.

Учасники п'ятого «Комедіади»
біля пам'ятника Дюку

РОСІЙСЬКІ ЗМІ «КУПИЛИСЬ» НА ПЕРШОКВІТНЕВИЙ ЖАРТ

Російські медіа «купились» на першоквітневий жарт від EUobserver. Там повідомили, що начебто «Містралі», які повинні були передати Росії, тепер отримає Євросоюз. Однак така інформація не відповідає дійсності, про що йдеться у самому першоджерелі.

1 квітня російські та проросійські, і навіть деякі українські інтернетні медіа масово поширили інформацію про те, що начебто Франція передасть «Містралі» Євросоюзу замість Росії. Ось як цю новину озвучили, наприклад, на російському телеканалі «Звезда»: «Європейські ЗМІ повідомили про намір Франції передати Євросоюзу перший із раніше призначених для Росії «Містралей», процедура запланована на травень. Вертолітоносець буде базуватися в Ризі, по-відомляє RT із посиланням на видання EUobserver. Один із кораблів, згідно з даними автора статті, буде переіменованний в «Юнкер». Другий в майбутньому буде називатися «Могеріні».

Ця інформація є першоквітневим жартом, і жодна із цитат може ж наведеної інформації, що міститься в матеріалі, — не відповідає дійсності — такий текст розпочинає саму статтю на сайті EUobserver. Однак деякі ЗМІ взяли ці повідомлення за правду.

В оригіналі тексту також йдеться про те, що Франція віддасть «Містралі» Євросоюзу як кораблі збройних сил Європейського Союзу, які наразі створюються. Окрім того, що 2 кораблі переіменують у «Юнкер» та «Могеріні», на честь глави

Євросоюзу і, відповідно, на честь керівника європейської дипломатії, сказано, що «Юнкер» повинен буде захищати від російської агресії балтійські регіони, а «Могеріні» укомплектують італійськими моряками і направлять до острова Лампедуза, де він захищатиме цінності Євросоюзу шляхом виявлення нелегальних мігрантів на шляху до Європи і переконуватиметься, що їх відправляють назад, звідки вони прийшли.

Також у деяких ЗМІ пізніше зазначили, що в матеріалі EUobserver вказувалося, що «Містралі» перемістять в Люксембург, у державу, яка розташована на кордоні між Бельгією, Францією та Німеччиною, й котра не має виходу до моря...

Радіо «Свобода»

А ЦЕ – СПЕЦІФІЧНИЙ «РОСІЙСЬКИЙ ГУМОР»:

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! Оскільки жодних офіційних наказів або розпоряджень, що стосуються зміни формату випуску «Кримської світлиці», з моменту окупації Криму ми не отримували (а згідно з українським законодавством, такі рішення узгоджено приймаються лише співзасновниками засобів масової інформації або судом), продовжуємо готовити до друку щотижневі номери газети і направляти їх до київської друкарні. Як і раніше, починаючи з 2002 року, на редакційному сайті щоп'яtnicі виставляється електронна версія тижневика, зокрема у pdf-форматі. Розміщену нижче інформацію про умови передплати «Кримської світлиці» та інших культурологічних видань продовжуємо публікувати як нагадування «борцям» за інформаційний простір України про їхні держслужбові зобов'язання перед читачами і державою. Редакція «KC»

Оформити **ПЕРЕДПЛАТУ** на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культу́рологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nnu.kultura@gmail.com**

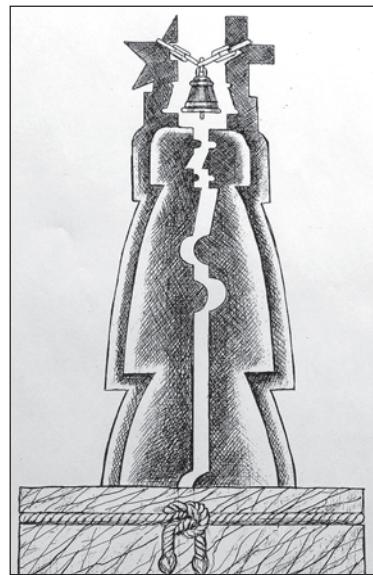
СКУЛЬПТУРА, ЖИВОПИС, КАРИКАТУРА...

Іван Антонович Різник – різноміцно обдарований митець. Він народився в селі Володимиріві на Харківщині у 1941 році. Художно освіту здобув у Кіївському художньому ремісничому училищі і Кіївському державному художньому інституті. Нині Іван Різник працює художником-реставратором у Києві, а живе в місті Ірпені на Київщині.

В Ірпінському історико-краєзнавчому музеї увагу шанувальників мистецтва привертають скульптури роботи Різника. Це – моделі пам'ятників творцю першої Конституції, гетьману Пилипу Орлик-Корсакову, авіаконструктору Ігорю Сікорському і жертвам Чорнобиля. Скульптор подарував їх музею.

Пилип Орлик тримає в руках булаву – символ влади, Конституцію України, а перед нею шаблю. Це означає, що Закон держави та й сама держава повинні бути захищені збройною силою. Статуя гетьмана виготовлена давно, але ідея витвору в наш час набула особливої актуальності. Киянин Ігор Сікорський, який після захоплення влади більшовиками емігрував в Америку і, можливо, завдяки цьому уникнув комуністичних репресій, тримає в руках сконструйований ним гелікоптер. Модель пам'ятника жертвам Чорнобиля являє собою кулю, на якій зображені символ атома, перед яким мамі трьох рас, тримаючи на плечах дітей, виставили вперед руки. Вони намагаються захистити своїх синів і доньок від радіації. Скульптор Різник своїм витвором зобразив глобальний характер Чорнобильської катастрофи і закликав урятувати життя на планеті.

Він також реставрував у музеї діораму «Річка Ірпінь». На виставці «Ірпінські таланти Київщини» в Ірпінському історико-краєзнавчому музеї в 2012 році експонувалися

і українець, і росіянин. Але українець тримає символ євро – як прагнення до нормального заможного життя, а росіянин – ракету-путінку. У нас різni мрї, і кремлівським можновладцям не вдається запрягти наш народ в ярмо, як це зробили з російським.

Ще одна карикатура: «Мутація по-путінськи»: двоголовий орел з серпом і молотом тримає в пазурах фашистську свастику. Над ним фото Путіна. На іншому малюнку ланцюгом сполучаються, здавалось би, неподніувані речі – зірка і хрест. Але сучасна Росія це поєднане. Проте художник впевнений, що кремлівського люцифера чекає страшний суд. Це І. Різник теж зобразив у своїй карикатурі. Перепало й нашим народним обранцям, які нехтують своїм обов'язком служити народу. Чому вони так пруться у Верховну Раду? Та тому, що депутатський статус – це рятувальний круг для нечесних людей. Не оминає Різник і проблем рідного краю.

Графіка Івана Різника чітка й промовиста. Художник вміє засобами образотворчого мистецтва розкрити головну ідею твору. А ще карикатури Івана Різника – це вилитий у графіку більш душі художника-ромадянина.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ

м. Ірпінь

ї картини Івана Антоновича. Тепер перед відвідувачами нашого музею відкрилася ще одна грань обдарування Івана Різника. 1 квітня, на День сміху, в музеї було влаштовано виставку карикатур художника Різника. В цей складний для України час митці мобілізовують себе і співвітчизників на захист Батьківщини. Іван Антонович карикатурами викриває наших ворогів і показує суть явищ. Тим, хто закликає до союзу з Росією, художник відповідає карикатурою «Україну вчити ходити в Європу в одному лапті, ярмі і з ракетою». Тут у ярмі

